

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

PERFORMANCE OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
OFKLONGTOMRATRANGSAN SCHOOL

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

620620037 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทฉบับที่ ๓

คำสำคัญ : การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นางสาว ญัฐกานต์ รักษา: การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏ
รังสรรค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรอง และด้านการส่งต่อ
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ พบว่า 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในภาพรวมแบบรายห้องหรือระดับชั้นเรียน 2) ด้านการคัดกรอง สถานศึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียนเพิ่มอีก 1 กลุ่มคือ กลุ่มความสามารถพิเศษ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการดำเนินกิจกรรม และ 5) ด้านการส่งต่อ สถานศึกษาควรมีการชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองยอมรับถึงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

620620037 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : PERFORMANCE OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM

MISS NATTHAKARN RUKSA : PERFORMANCE OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF KLONGTOMRATRANGSAN SCHOOL THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SAISUDA TIACHAROEN, Ph.D.

The purposes of this research were to study; 1) the performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School, and 2) the guideline to develop the performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School. The research populations were 5 school administrators and 87 teachers of Klongtomratrangsang School, totally 92. The research instruments were opinionnaire about performance of student care and support system based on OBEC and structured Interview. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis.

The findings reveal that:

1. The performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School was at high level in overall and when each aspect was considered, 1 aspect was at a highest level, namely knowing individual students aspect and 4 aspects were at a high level, ranking from the highest to the lowest by arithmetic mean; there are promoting and developing aspect, preventing, helping and problem-solving aspect, screening aspect and forwarding aspect.

2. The guidelines to develop the performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School had guidelines such as: 1) the knowing individual students aspect; school should take recording and reporting the results of knowing individual students in overall and class separation. 2) the screening aspect; school should screen one more additional group of student, namely talent or gifted group. 3) The promoting and developing aspect; school should provide more variety of activities that is appropriate with their aptitudes, interests and cover all groups of students at least once per semester. 4) The preventing, helping and problem-solving aspect; guidance teachers should be authorized the preventing, helping and problem-solving activities and 5) the forwarding aspect; school should clearly explain to the parents about the reasons, necessities and benefits of student forwarding to the experts.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนอย่างดียิ่ง จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในลำดับต่อไปและที่มิได้กล่าวถึง ดังนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ สร้างแรงบันดาลใจ และผลักดันด้วยความปรารถนาดีให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัย รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิพันธ์ ต้นวิมลรัตน์ ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ร่วมให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ส่งผลให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ได้ให้วิชาความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.วรรณดี เกตแก้ว นางชาลินี เจริญฉาย และนางนันทน์ภัส กิติบุญญา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและประเมินค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผอ.ปรีศนา สุขสุสาสน์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองเครื่องมือการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผอ.วิโรจน์ วุ่นแก้ว ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนคลองท่อมราชบุรีรังสรรค์ ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ส่งผลให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขอขอบพระคุณครอบครัว ญาติสนิท มิตรสหาย เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 38 ทุกท่านที่ส่งเสริม ผลักดัน และอยู่เคียงข้างให้ผู้วิจัยมีกำลังใจและกำลังใจในการข้ามผ่านอุปสรรคต่าง ๆ จนถึงวันแห่งความสำเร็จที่ตั้งใจไว้ทุกประการ

คุณประโยชน์คุณากรอันเกิดจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่บิดา มารดา ครอบครัว ตลอดจนครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน และความรู้ วิทยาการที่เกิดขึ้นจากการค้นคว้าอิสระนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นวิทยาทานที่จะเป็นประโยชน์อย่างสูงสุดต่อผู้ที่สนใจศึกษาในโอกาสต่อไป

นางสาว ญัฐกานต์ รักษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	4
ปัญหาของการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ข้อคำถามในการวิจัย	11
สมมติฐานของการวิจัย	11
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	15
พัฒนาการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	15
ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	17
วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	19
ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	19
แนวคิด หลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	21

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	24
กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	26
แนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	39
ปัจจัยที่ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ.....	40
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์.....	41
ประวัติโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์.....	41
วิสัยทัศน์ของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์	41
เป้าหมายของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์.....	42
อัตลักษณ์ของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์	42
เอกลักษณ์ของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์.....	42
ข้อมูลบุคลากร.....	42
ข้อมูลนักเรียน	43
โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์.....	44
โครงสร้างการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
งานวิจัยในประเทศ.....	46
งานวิจัยต่างประเทศ.....	55
สรุป	59
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	63
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	63
ระเบียบวิธีวิจัย	64
แผนแบบการวิจัย	64
ประชากร	65

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	65
ตัวแปรที่ศึกษา.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	70
สรุป.....	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อม ราษฎร์รังสรรค์.....	74
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อม ราษฎร์รังสรรค์.....	83
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผลการวิจัย.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	99
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	99
ข้อเสนอแนะเพื่อทำการศึกษาค้างต่อไป.....	100
รายการอ้างอิง.....	101
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ	107
ภาคผนวก ข ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ.....	110

ภาคผนวก ค หนังสือขอทดลองเครื่องมือ	116
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	118
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	121
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	123
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย และรายชื่อผู้ให้ข้อมูล สัมภาษณ์	130
ภาคผนวก ฌ แบบสัมภาษณ์	133
ประวัติผู้เขียน	136

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สถิติการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ...	7
ตารางที่ 2 สถิติการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)	8
ตารางที่ 3 สถิติการส่งต่อนักเรียนกลุ่มมีปัญหาด้านสารเสพติดไปบำบัดกับคลินิกฟ้าใส โรงพยาบาล คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562	9
ตารางที่ 4 กระบวนการคัดกรองนักเรียน	33
ตารางที่ 5 การดำเนินการส่งต่อภายใน	38
ตารางที่ 6 การดำเนินการส่งต่อภายนอก	38
ตารางที่ 7 แผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา (ในหนึ่งรอบปี ระหว่างมีนาคม - มีนาคม ปีถัดไป)	39
ตารางที่ 8 ข้อมูลจำนวนบุคลากรโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์	43
ตารางที่ 9 ข้อมูลนักเรียนประจำปีการศึกษา 2563 โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์	43
ตารางที่ 10 ตารางแสดงจำนวนประชากร	65
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	73
ตารางที่ 12 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ โดยภาพรวม	75
ตารางที่ 13 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	76
ตารางที่ 14 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ด้านการคัดกรอง	77
ตารางที่ 15 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	79

ตารางที่ 16 คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา
 80

ตารางที่ 17 คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ด้านการส่งต่อ 82

ตารางที่ 18 ตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (Index of item
 objective congruence: IOC) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลอง
 ท่อมราษฎร์รังสรรค์..... 111

บทที่ 1

บทนำ

ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร “...เยาวชนทุกคนไม่ได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำ ควบคุมให้ดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน รองลงมาจากบิดา มารดา...”¹

พระบรมราโชวาทข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัญหาหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้น ทุกอย่างย่อมมีสาเหตุ โดยปัญหาหรือพฤติกรรมเดียวกันอาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันหรือต่างกันได้ ดังนั้น การส่งเสริม พัฒนา และดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการศึกษาและทำความเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้ทราบถึงที่มาของพฤติกรรม และสามารถดำเนินการส่งเสริม พัฒนา และดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เหมาะสมตามกรณี จึงเห็นได้ว่า คนทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาไปตามวัยและประสบการณ์ของตน การส่งเสริม พัฒนา และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้นักเรียนได้พัฒนาตามวัยอย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับธรรมชาติของตน

¹ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 15.

สภาพสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ของทุกคนจนนำไปสู่ปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม รวมถึงเด็กและเยาวชนในปัจจุบันประสบ ปัญหาที่มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น ตั้งครรภ์ไม่พร้อม ทำแท้ง เข้าถึงและติดสารเสพติดได้ง่าย สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน เสพติดสื่อคอมพิวเตอร์ ติดเกมจนนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทะเลาะวิวาท ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เครียด ซึมเศร้า เบื่อหน่าย คิดฆ่าตัวตาย ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปราะบาง มีความรู้สึกห่างเหินจากครอบครัว ความเชื่อความศรัทธา ในศาสนาจริยธรรมและความดีน้อยลง ขาดหลักในการยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ความสามารถในการควบคุมตัวเองน้อยลง ฯลฯ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดดในสังคมยุคปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนของชาติซึ่งกำลังอยู่ใน ช่วงวัยของการเรียนรู้ ค้นหา และพัฒนาตนเอง² การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาตามกรณีศึกษาของ วัยรุ่นเป็นแนวทางนำไปสู่การวางแผนช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการช่วยเหลือแต่ละกรณีพบบ่อยในวัยรุ่น ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาวิธีการช่วยเหลือ เด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กกลุ่มมีปัญหาได้ตรงตามประเด็น สาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีวิธีการช่วยเหลือที่มีความเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการ จัดการศึกษา (มาตรา 6) ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวการจัดการศึกษา (มาตรา 22-24) ต้องยึดหลักว่าทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ในการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน" (เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2558), 15.

ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล³ ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียนนอกเหนือจากการพัฒนาเองให้มีความรู้ในวิชาที่สอน เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ เลือกวิธีสอนได้เหมาะสม จูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ จัดการห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และใช้วิธีการประเมินผลที่เหมาะสมแล้ว ครูจะต้องรู้จักผู้เรียน เข้าใจ ยอมรับ สื่อสารกับผู้อื่นได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีสุขภาพกายและใจที่ดี และมีใจรักอาชีพครู พร้อมทั้งจะดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งดี เก่ง และมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และ จุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียน ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่และ สถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อ⁴ โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษานำไป ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ภายใต้การขับเคลื่อนและสนับสนุนของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา โดยการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินการที่เป็น ระบบขั้นตอนชัดเจน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ ตรวจสอบได้ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเป็นระบบ นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง อย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้

³ กระทรวงศึกษาธิการ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542** (กรุงเทพฯ: บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด, 2542), 3-8.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562** (ม.ป.ท., 2562), 2.

เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน⁵ โดยความสำเร็จของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมพัฒนาของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา นักจิตวิทยาการศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ฯลฯ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การอนามัยโลก รายงานปัญหาสุขภาพจิตเด็กวัยรุ่นทั่วโลกมีมากประมาณร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 5 ส่วนปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นไทย เป็นปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน ร้อยละ 73.9 ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว ร้อยละ 29.6 ปัญหาสมาธิสั้น/อยู่ไม่นิ่ง ร้อยละ 27.8 และปัญหาด้านอารมณ์ ร้อยละ 13.9 และจากการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร พบวัยรุ่นมีปัญหาโรคซึมเศร้าถึงร้อยละ 19.9 โดยมีแนวโน้มฆ่าตัวตายร้อยละ 12 และพยายามฆ่าตัวตายร้อยละ 8 ขณะที่การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิตของสาธารณสุขมีเพียงร้อยละ 20 ปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ของวัยรุ่นส่วนมากไม่ได้ถูกคัดกรองและส่งต่อบำบัดรักษา แม้จะมีเครื่องมือคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงและปัญหาทางอารมณ์จิตใจ เช่น แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (The Strength and Difficulties Questionnaires: SDQ) ที่ยอมรับทั่วโลกว่าสามารถจำแนกวัยรุ่นที่มีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์เป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงได้ 5 ด้าน แต่ไม่มีการคัดกรองอย่างจริงจังและเป็นระบบ ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระบบการศึกษาซึ่งใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (The Strength and Difficulties Questionnaires: SDQ) เป็นเครื่องมือคัดกรองปัญหาอารมณ์และพฤติกรรมมานานแล้ว⁶

⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน” (เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2558), 19.

⁶ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, รายงานการวิจัยการสำรวจสถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงและการติดเกมในนักเรียน โรงเรียนนำร่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ม.ป.ท., 2556), 5.

จากรายงานของกรมสุขภาพจิตพบว่า ถึงแม้ปัจจุบันสถานศึกษาจะดำเนินการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ยังคงพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมีปัญหารุนแรงที่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากระบบสาธารณสุขมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยจากสถิติการให้บริการของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ในปี 2560 - 2562 พบเด็กและวัยรุ่นที่มาใช้บริการเป็นผู้ป่วยรายใหม่ จำนวน 885, 975 และ 985 ตามลำดับ โดยมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่บุคลากรในสถานศึกษา ยังขาดทักษะในการประเมินและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา รวมถึงขาดการเชื่อมโยงกับบุคลากรสาธารณสุข ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมทันทั่วทั้ง⁷ อีกทั้งศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สํารวจในปี 2562 พบว่า เยาวชนไทยเล่นพนันมากถึง 3.64 ล้านคน เพศชายราว 2 ล้านคน เพศหญิง 1.6 ล้านคน ในจำนวนนี้ติดหนี้พนันมากถึง 9.53 หมื่นคน เป็นวงเงิน 335 ล้านบาท เฉลี่ยประมาณคนละ 3,500 บาท ซึ่งปัจจุบันการพนันโดยเฉพาะพนันออนไลน์ได้เข้ามาเป็นปัญหาที่สำคัญของเด็กและเยาวชน จากผลสำรวจความคิดเห็นของเยาวชนกับการพนันออนไลน์ ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) พบว่า 75.6% รู้จักการพนันออนไลน์ และ 17.2% ไม่แน่ใจ เมื่อถามถึงความคิดอยากเล่นการพนันออนไลน์ 48.3% ไม่อยากเล่น รองลงมา 28.1% อยากเล่น เป็นบางครั้ง และ 23.6% อยากเล่นแน่ ๆ นอกจากนี้เมื่อถามว่าเคยเล่นการพนันออนไลน์หรือไม่ พบว่า 67.8% ไม่เคยเล่น รองลงมา 17% เคยเล่น และ 15.2% เคยเล่นเป็นบางครั้ง ซึ่งไม่มีอะไรรับรองว่าคนที่ไม่เคยเล่นจะไม่มีโอกาสเข้าไปเล่นในอนาคต⁸

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมืออย่างเป็นกัลยาณมิตรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการและวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันครูทุกคนในโรงเรียน การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย การพัฒนาสื่อ/เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานระบบ

⁷ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **สถิติการให้บริการ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2559-2564** (ม.ป.ท., 2564), 2.

⁸ ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **รายงานสถานการณ์การพนันในสังคมไทย ปี 2562** (ม.ป.ท., 2562), 39-43.

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน แต่ปัจจุบันการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในโรงเรียนพบปัญหาในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ได้แก่ การรู้จักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ สาเหตุสำคัญเริ่มต้นจากการขาดความตระหนักถึงความสำคัญและความเข้าใจในการดำเนินงานของระบบอย่างแท้จริง ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่ควรเริ่มต้นสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง กำหนดนโยบาย ดำเนินการต่าง ๆ ในรูปแบบของคณะกรรมการ เน้นความร่วมมือ ขณะเดียวกันจะต้องพัฒนาความรู้ในเชิงจิตวิทยาให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง การนิเทศ กำกับ ติดตาม หรือการประเมินผลของโครงการควรมีการดำเนินการไปพร้อมด้วย⁹

จากสภาพปัญหาข้างต้นเห็นได้ว่า การพิจารณาปัญหาของนักเรียนเพื่อวางแผนส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหานั้นมีหลากหลายแตกต่างกันไปตามบริบทของโรงเรียน บริบทสังคม วัฒนธรรมของนักเรียน และการให้คุณค่าหรือความสำคัญกับปัญหาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ฉะนั้น สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งมีภูมิคุ้มกันในการปรับตัวปรับใจให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ปัญหาของการวิจัย

โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ได้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีภูมิหลัง ความเป็นมาของครอบครัวที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้น หากครูที่ปรึกษาทราบข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในตัวนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนได้ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและงานสารสนเทศ กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน ได้ดำเนินการตามกระบวนการของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล

⁹ เรืองเดียวกัน, 60-69.

โดยใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (The Strength and Difficulties Questionnaires: SDQ) ซึ่งพบปัญหาของนักเรียนหลายด้าน เช่น พฤติกรรม อารมณ์ ครอบครั้ว เศรษฐกิจ สัมพันธภาพกับเพื่อน และยังพบปัญหาจากข้อมูลในระเบียบสะสมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเรียน ด้านร่างกาย ด้านสุขภาพ เป็นต้น

จากสถิติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ในปีการศึกษา 2561¹⁰ ปีการศึกษา 2562¹¹ และปีการศึกษา 2563¹² มีดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)

การคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มมีปัญหา	ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,010 คน		ปีการศึกษา 2562 จำนวน 984 คน		ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,093 คน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหาด้านการเรียน	31	3.07	57	5.79	212	19.40
ปัญหาด้านสารเสพติด	100	9.90	55	5.59	32	2.93
ปัญหาด้านพฤติกรรมผู้สาว	15	1.49	35	3.56	14	1.28
ปัญหาด้านอื่น ๆ (เช่น ทะเลาะวิวาท ก้าวร้าว)	6	0.59	25	2.54	8	0.73

*หมายเหตุ: นักเรียน 1 คน อาจจะพบปัญหามากกว่า 1 ปัญหา

¹⁰ โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์, "รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2561" เมษายน 2562.

¹¹ โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์, "รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2562," เมษายน 2563.

¹² โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์, "รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2563," เมษายน 2564.

ตารางที่ 2 สถิติการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)

การคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มมีปัญหา	ปีการศึกษา 2561 จำนวน 676 คน		ปีการศึกษา 2562 จำนวน 683 คน		ปีการศึกษา 2563 จำนวน 741 คน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหาด้านการเรียน	98	14.50	33	4.83	146	19.70
ปัญหาด้านสารเสพติด	76	11.24	32	4.69	25	3.37
ปัญหาด้านพฤติกรรมชู้สาว	14	2.07	24	3.51	10	1.35
ปัญหาด้านอื่น ๆ (เช่น ทะเลาะวิวาท ก้าวร้าว)	7	1.04	35	5.12	9	1.21

*หมายเหตุ: นักเรียน 1 คน อาจจะมีปัญหามากกว่า 1 ปัญหา

จากผลการสรุปการคัดกรองนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรรังสรรค์ ในภาพรวมระหว่างปีการศึกษา 2561 – 2563 พบว่านักเรียนยังมีปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงและมีปัญหา ดังตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด คือ ด้านสารเสพติดและด้านกรเรียน ส่วนตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด คือ ด้านกรเรียนและด้านสารเสพติด นอกจากนั้น ตารางผลการคัดกรองนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2561 – 2563 แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2562 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงชันกว่าปีการศึกษา 2561 ทุกด้าน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงชันกว่าปีการศึกษา 2561 ในด้านพฤติกรรมชู้สาวและด้านอื่น ๆ ขณะเดียวกันด้านกรเรียนและด้านสารเสพติดยังมีร้อยละต่อจำนวนนักเรียนที่ค่อนข้างสูง ส่วนในปีการศึกษา 2563 นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านกรเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในขณะที่ปัญหาด้านอื่น ๆ ลดลงทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน การเรียนในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์หรือการสลับกลุ่มมาเรียนทำให้นักเรียนไม่สนใจในการเรียนหรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย และนักเรียนบางกลุ่มไม่มีความพร้อมในการเรียน

ปัญหาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละด้าน เป็นผลสืบเนื่องมาจากในช่วงวัยดังกล่าวของนักเรียนมีพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง อารมณ์ร้อน ติดเพื่อน การได้รับการยอมรับ และพยายามทำตามเพื่อน รวมทั้งปัญหาครอบครัวแตกแยกและสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การทะเลาะวิวาท ชู้สาว ยาเสพติด การเรียน และปัญหาอื่น ๆ ในส่วนของพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงลดลง เนื่องจากทางโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ได้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน เช่น โครงการเยี่ยมบ้าน โครงการ 1 โรงเรียน 1 ตำรวจโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โครงการกีฬาต้านภัยยาเสพติด โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการขับเคลื่อนปลอดภัย และโครงการอื่น ๆ ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตารางที่ 3 สถิติการส่งต่อนักเรียนกลุ่มมีปัญหาด้านสารเสพติดไปบำบัดกับคลินิกฟ้าใส โรงพยาบาลคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562

การส่งต่อนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ด้านสารเสพติด	ชาย จำนวน (คน)	หญิง จำนวน (คน)	รวม จำนวน (คน)
ปีการศึกษา 2561	10	-	10
ปีการศึกษา 2562	14	-	14
ปีการศึกษา 2563	4	-	4

จากสถิติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ปีการศึกษา 2561 และ ปีการศึกษา 2562 แสดงให้เห็นว่า จำนวนนักเรียนจากการคัดกรองกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาพบปัญหาในด้านต่าง ๆ และหลายปัญหามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันยังมีการส่งต่อนักเรียนกลุ่มมีปัญหาด้านสารเสพติดไปยังหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้นด้วย ส่วนในปีการศึกษา 2563 การส่งต่อนักเรียนกลุ่มมีปัญหาที่มีจำนวนน้อยลง เนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์หรือการสลับกลุ่มมาเรียน ทำให้ปัญหานักเรียนที่โรงเรียนลดน้อยลง นอกจากนี้ พบปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในหลาย ๆ ด้านที่ยังไม่ทั่วถึงหรือครบถ้วนเท่าที่ควร ประกอบด้วยประเด็นปัญหาการได้มาซึ่งข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ในส่วนของข้อมูล

นักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ได้ข้อมูลตามสภาพจริง ทำให้ผลการคัดกรองนักเรียนของครูที่ปรึกษาคลาดเคลื่อน ส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน การส่งต่อ รวมถึงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยกระบวนการการบริหารเชิงระบบตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา และเป็นไปตามขั้นตอนของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสำคัญและต่อเนื่องกัน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือกันในการดูแลและแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่มีระบบและต่อเนื่อง สามารถช่วยให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานสัมพันธ์ให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายของทุกฝ่าย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ มีสภาพการดำเนินงานเป็นอย่างไร และต้องการทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอนที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสม อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ มีพัฒนาการอย่างเต็มความสามารถ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

ข้อคำถามในการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี เป็นพหุแนวทาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System approach) ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออนสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นกรอบของการวิจัย ที่กล่าวว่าองค์กระบบเปิด ประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับตัวป้อน (Inputs) จากสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตัวป้อนกลายเป็นผลผลิต (Outputs) ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและภายนอก และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงและพัฒนา องค์ประกอบทั้งสามส่วนจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน¹³ ปัจจัยนำเข้าไปในระบบการศึกษา คือ องค์ประกอบ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษาที่นำเข้าสู่ระบบ ได้แก่ นโยบายทางการศึกษา ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้จะถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการของการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศ ให้ได้มาซึ่งผลผลิต (Outputs) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปริมาณนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

¹³ Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practices**, 6 ed. (CA: Wadsworth Cengage Learning, 2012), 20-22.

ลดลง และนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เก่ง ดี มี สุข โดยมีข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปสู่ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีกว่าเดิม ซึ่งอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และ ทางภูมิศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน คลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ซึ่งมีผู้ให้หลักการไว้หลายท่าน ได้แก่ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กล่าวถึงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน¹⁴ ส่วนสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้กล่าววาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริม และพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน¹⁵ และสำนัก วิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้กล่าวถึงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษานำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อดูแล ช่วยเหลือส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ¹⁶

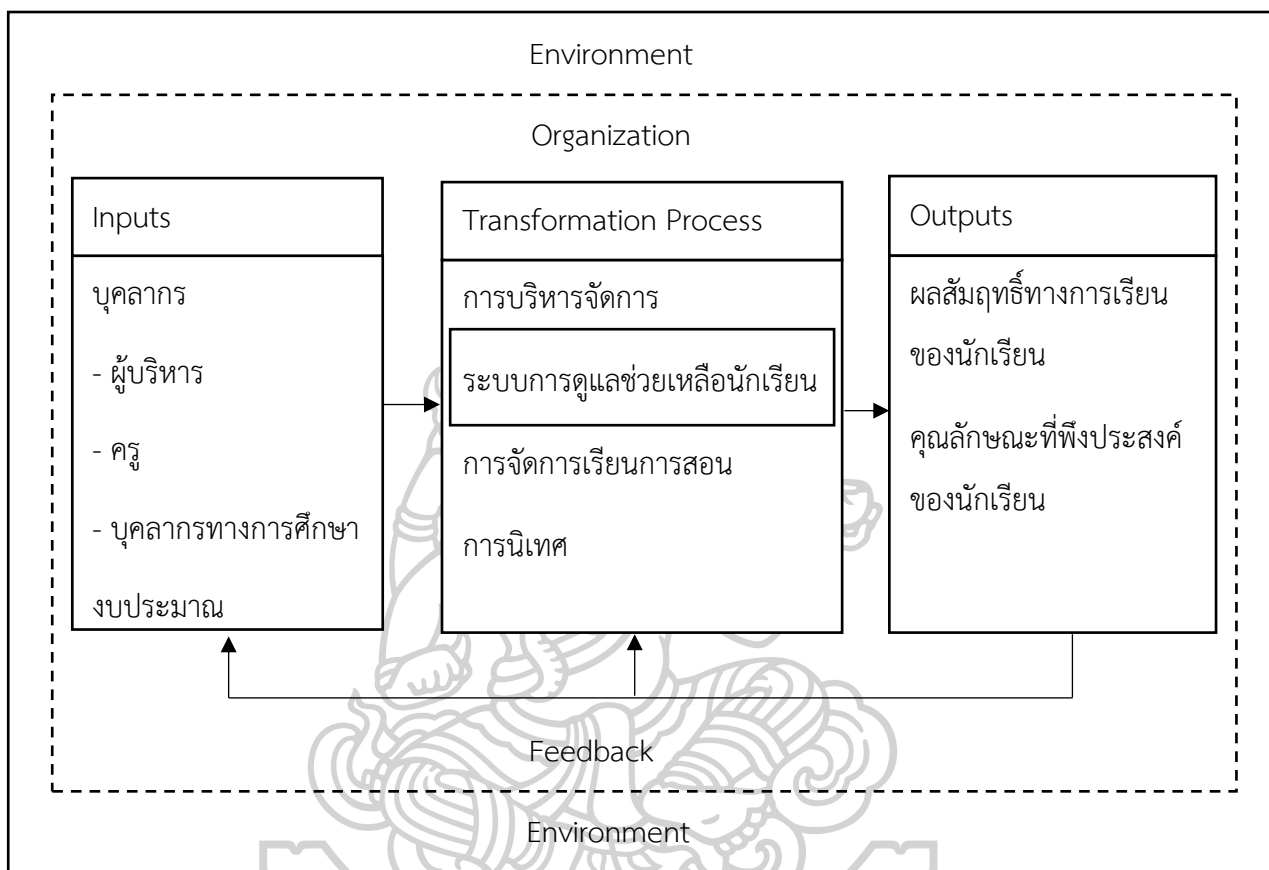
จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเสนอการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและ

¹⁴ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **คู่มือ การดำเนินโครงการ 1 โรงพยาบาล 1 โรงเรียน** (กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2556), 18.

¹⁵ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, **คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการในคราวประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมครูผู้ช่วย ปี 2552** (ม.ป.ท., 2564), 6.

¹⁶ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 35.

มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็น
 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg. and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practices**, 6th ed. (CA : Wadsworth Cengage Learning, 2012), 20-22.

: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวง ศึกษาธิการ, **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 35.

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยมุ่งศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ภารกิจสำคัญ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ ดังแผนภูมิที่ 2

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2) การคัดกรอง
3) การส่งเสริมและพัฒนา
4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา
5) การส่งต่อ

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวง ศึกษาธิการ, **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 35.

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาต้ง กระบี่ ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ เลขที่ 207 หมู่ที่ 2 ตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ 81120

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร วารสารทางวิชาการ คู่มือ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ และ
- 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในระยะแรกการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการให้นักเรียน โดยมุ่งเน้นให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน แต่ในสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติส่งผลต่อการเกิดปัญหาในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในเรื่องเพศสัมพันธ์ สิ่งเสพติด การพนัน การเสพยาเสพติด สื่อคอมพิวเตอร์ การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา การให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม เครียด ซึมเศร้า เบื่อหน่าย คิดฆ่าตัวตาย เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ริเริ่มระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อรณรงค์ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็ง โดยกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งนำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เริ่มตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดการดูแล ช่วยเหลือ พัฒนาศักยภาพนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งได้ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย 13 จังหวัดกระจายในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเบื้องต้นมุ่งเน้นให้ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ผลจากการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนนำร่อง พบว่าลดปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา แต่พบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมีปัญหารุนแรงเกินกว่าครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวจะช่วยเหลือได้ และยังคงขาดจุดส่งต่อเพื่อรับการดูแล โดยบุคลากรที่

เชี่ยวชาญ ต่อมาในปีพุทธศักราช 2544 กรมสุขภาพจิตดำเนินโครงการพัฒนาเครือข่าย การช่วยเหลือด้านสุขภาพจิตและแก้ไขปัญหาสารเสพติด โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการส่งต่อและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในระดับต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดกรอบและแนวทางการประเมินสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาประเมินตนเอง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ปีการศึกษา 2553 – 2554 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อรณรงค์ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็ง และในปีพุทธศักราช 2554 กรมสุขภาพจิตร่วมกับกรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาขึ้น¹⁷

ด้วยสภาพสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับตัว เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กนักเรียนและเยาวชนไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและแก้ปัญหาเด็กนักเรียนและเยาวชนในสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ให้เกิดกับผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในปีพุทธศักราช 2563 จึงได้จัดให้มีการพัฒนาคู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อให้สถานศึกษา สำนักงานเขต

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน” (เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2558), 15-18.

พื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ¹⁸

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยให้ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้กลไกในการพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง และดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนให้อยู่รอดปลอดภัยจากปัญหาต่าง ๆ¹⁹

กรมสุขภาพจิต ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน²⁰

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งทางภายในและภายนอกสถานศึกษา มีวิธีการเครื่องมือที่ได้มาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้²¹

¹⁸ ศูนย์เฉพาะกิจและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับพัฒนา พ.ศ.2563) (ม.ป.ท., 2563), 1.

¹⁹ เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, สภาพความสำเร็จและแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 1.

²⁰ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป, 2554), 16-18.

²¹ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือการดำเนินงานโครงการ 1 โรงพยาบาล 1 โรงเรียน (กรุงเทพฯ: , สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2556), 18.

นิรันดร์ จุลทรัพย์ ให้ความหมายว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสิ่งยั่วยู่ในทางที่ไม่เหมาะสม²²

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความหมายไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือชัดเจน มีมาตรฐานและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้²³

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความหมายไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นวิกฤตทั้งปวง²⁴

จากความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว สรุปว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

²² นิรันดร์ จุลทรัพย์, การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน (สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2558), 347.

²³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน” (เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2558), 8.

²⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2559), 14.

วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา²⁵

กรมสุขภาพจิต กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ
2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชน มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้²⁶

ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ด้านนักเรียน

1. ได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคม
2. ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ
3. ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

²⁵ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 5.

²⁶ สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) (กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546), 1.

4. มีทักษะชีวิตและสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

ด้านครู

1. ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน
3. มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
4. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

ด้านผู้บริหาร

1. รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียน หลักสูตร และคุณภาพการศึกษา
3. มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

ด้านโรงเรียน

1. มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
2. ได้รับการยอมรับ การสนับสนุน และความร่วมมือจากชุมชน บุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

ด้านผู้ปกครอง ชุมชน

1. ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
2. เข้าใจวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน
3. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน
4. มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง²⁷

²⁷ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 8.

แนวคิด หลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นิรันดร์ จุลทรัพย์ กล่าววาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน เป็นระบบ มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้ง มีวิธีการ กิจกรรม และจัดหาเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแนวคิด หลักในการดำเนินงาน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้น การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา และส่งเสริม พัฒนาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงตลอดการใช้ชีวิตทางการเรียน ในสถานศึกษา²⁸

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนขั้นตอนชัดเจน ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไข เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานของ ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมกันแก้ไขปัญหาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้เป็นระบบที่มุ่งวางพื้นฐานและแนวทางการดำเนินการในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มุ่งไปสู่ความรับผิดชอบต่อดูแลพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม
2. การวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครู-อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยเชื่อมประสานการดำเนินงานทุกส่วนทั่วทั้งโรงเรียน
3. การสนับสนุนให้ครู-อาจารย์ ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแลที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนเชื่อมประสานกัน
4. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกัน เผื่อระวัง ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนบุตรหลาน

²⁸ นิรันดร์ จุลทรัพย์, การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน (สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2558), 346-347.

5. การประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ และสหวิชาชีพ²⁹

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึงกลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ดังนี้

1. การบริหารเชิงระบบ

1.1 การวางแผน (Plan) เป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการ และบันทึก บุคคลในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมิน หรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Action) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม

2.1 ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2559), 8-9.

2.2 ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับการพัฒนากระบวนการว่ามีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือ รองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

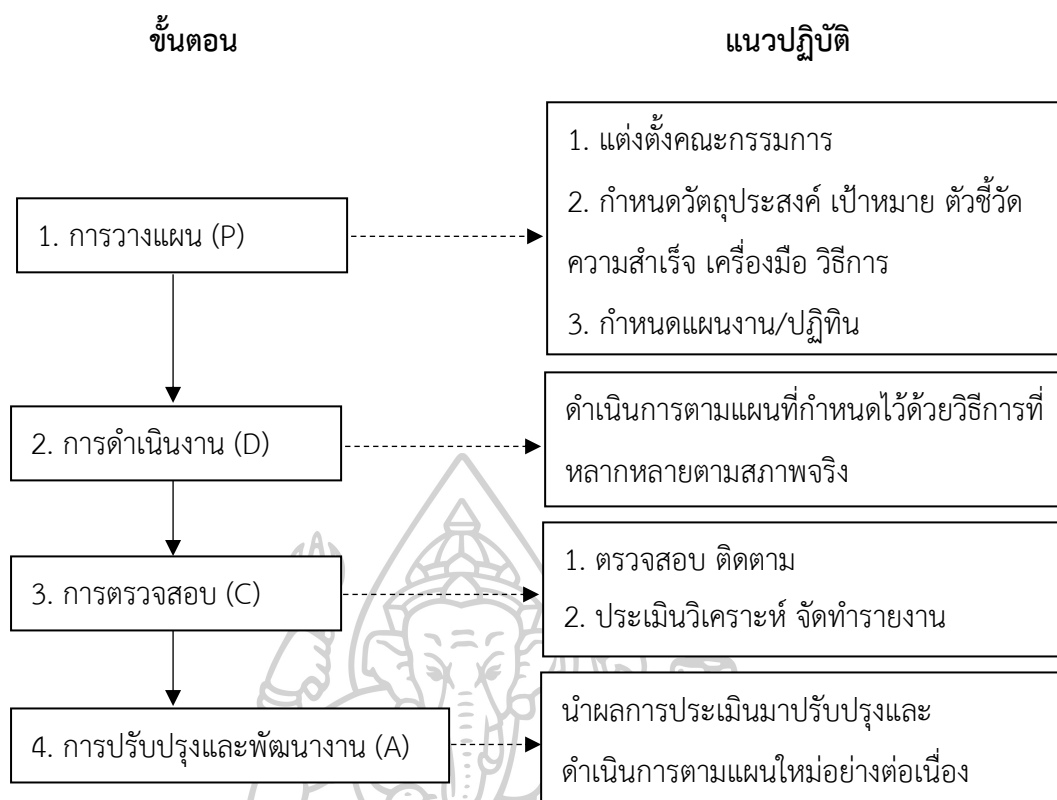
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนจุดแข็งในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช้การสั่งการหรือการบังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางาน ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการทำงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ควรดำเนินการให้เป็นระบบดังแผนภูมิที่ 3³⁰

³⁰ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 9-12.

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวง ศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 12.

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่าย ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุน ช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบติดตามประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2. บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)

นโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาคำสั่งและความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การจัดประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล และรายงานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

3. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน แก้ไขช่วยเหลือ ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลการดำเนินงาน

4. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง

อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรัก ความเข้าใจ สนับสนุนให้ความร่วมมือ วางแผน ร่วมกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่นักเรียน

5. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพตาม ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด ติดตามผล สะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนา และขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง³¹

³¹ เรื่องเดียวกัน, 13-25.

กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กำหนดว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

คือ การที่ครูที่ปรึกษาทำความรู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง ความเสี่ยง หรือปัญหาของนักเรียนแต่ละคน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทำการคัดกรอง เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรทราบเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านยาเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านอื่น ๆ

วิธีการและเครื่องมือที่สำคัญในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ระเบียบสะสม แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (Strengths and Difficulties Questionnaire : SDQ) การเยี่ยม บ้านนักเรียน แบบประเมินหรือแบบสังเกตพฤติกรรมเฉพาะด้าน เช่น แบบทดสอบการติดเกม (Game Addiction Screening Test : GAST) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แบบประเมินต้นทุนชีวิต (DA) แบบประเมินพหุปัญญา แบบประเมินวัดแวว

2. การคัดกรองนักเรียน

เป็นการนำข้อมูลทั้งหมดของนักเรียนที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาทำการวิเคราะห์ และจำแนกจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

กลุ่มปกติ หมายถึง เด็กทั่วไป ที่ไม่มีปัญหาพฤติกรรมใด ๆ แต่อาจมีความยุ่งยาก เกิดขึ้นได้ เมื่อต้องเผชิญปัญหาหรือภาวะวิกฤตในชีวิตประจำวัน เด็กกลุ่มนี้ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มเสี่ยง หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออก เกินขอบเขต ปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองดื่ม/เสพ/สูบ เริ่มมีปัญหาการเรียน เด็กกลุ่มนี้ควรได้รับการดูแลอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงพัฒนาไปเป็นพฤติกรรมที่มีปัญหา

กลุ่มมีปัญหา หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน เด็กกลุ่มนี้ควรได้รับการดูแล เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งครูที่ปรึกษาควรให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและเร่งด่วน

ในกรณีมีปัญหาเฉพาะ อาจส่งปรึกษาต่อกับครูแนะแนว รวมทั้งการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา พยาบาล เป็นต้น

3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน

เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ให้ความภาคภูมิใจในใจตนเอง ปรับตัวเผชิญปัญหา และทำหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติ จะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา การจัดกิจกรรมส่งเสริมป้องกันปัญหาให้นักเรียน มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมและการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

เป็นกระบวนการใช้เทคนิคและทักษะต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงกับกลุ่มที่มีปัญหา เพื่อป้องกันและแก้ไขไม่ให้อาการนั้นซับซ้อนยิ่งขึ้น กิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เช่น การให้การปรึกษาเบื้องต้น การปรับพฤติกรรมด้วยกิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน/จับคู่ Buddy การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเสริมสร้างหลักสูตร กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การประชุมปรึกษาหารือ (Case Conference)

5. การส่งต่อนักเรียน

จะดำเนินการกรณีที่บางปัญหาของนักเรียนมีความยุ่งยากซับซ้อน ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแต่พบว่านักเรียนยังมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรทำการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป การส่งต่อ มี 2 กรณี

1) การส่งต่อภายใน ในกรณีที่ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ครูที่ปรึกษาจะส่งต่อนักเรียนให้ครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียนดำเนินการให้การปรึกษาและช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป

2) การส่งต่อภายนอก เป็นวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่สถานศึกษาขอการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก เมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหาซับซ้อนและต้องการความช่วยเหลือเฉพาะทาง

โดยครูแนะแนว ครูฝ่ายกิจการนักเรียน นักจิตวิทยาโรงเรียน หรือบุคลากรในโรงเรียนรับผิดชอบ
ประสานขอความช่วยเหลือจากสถานบริการสาธารณสุขคู่เครือข่ายซึ่งมีการดำเนินงาน³²

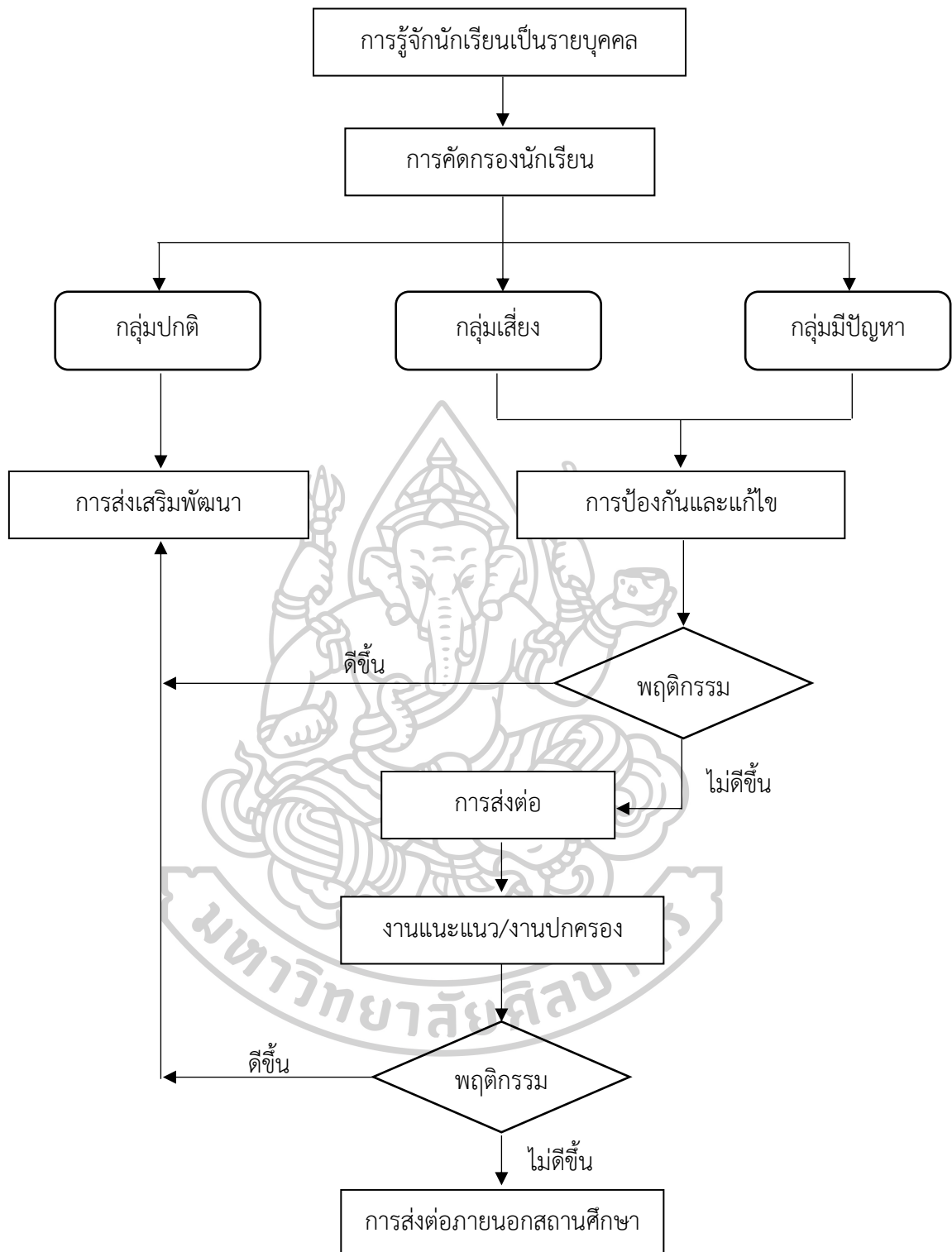
กรมสุขภาพจิต กำหนดว่ากระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ³³ ตั้งแผนภูมิที่ 4

³² สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือ
หลักสูตรอบรมวิทยากร การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง สำหรับบุคลากร
สถานศึกษาและบุคลากรสาธารณสุข (กรุงเทพฯ: บริษัท ทีเอส อินเตอร์พรีนซ์ จำกัด, 2560), 2.

³³ สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่
3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) (กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546), 5.

แผนภูมิที่ 4 กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) (กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546), 8.

สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา กำหนดว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีภารกิจที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาที่ไม่เหมือนกันย่อมเกิดพฤติกรรมที่หลากหลาย ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรอง ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูล ประกอบด้วย ด้านความสามารถทางการเรียนและความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม ด้านครอบครัว เศรษฐกิจ และการคุ้มครองสวัสดิภาพ ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ³⁴

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาควรให้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ประกอบด้วย

1. ระเบียบสะสม (Cumulative Record) หมายถึง เอกสารที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาหรือออกจากสถานศึกษา ระเบียบสะสมจะให้ข้อมูลในภาพรวมของนักเรียนแต่ละคนในด้านต่าง ๆ

2. การสังเกต (Observation) คือ การเฝ้ามองและรับรู้พฤติกรรมตามธรรมชาติของบุคคลหรือสิ่งที่สังเกตด้วยความตั้งใจ โดยอาศัยประสาทสัมผัสในการรับรู้

3. การสัมภาษณ์ (Interview) คือ การสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์

³⁴ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 37-42.

4. อัตชีวประวัติ (Autobiography) คือ การที่บุคคลเขียนเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง รวมทั้งปัญหา อุปสรรคและความมุ่งหวัง ในชีวิต ซึ่งจะช่วยให้บุคคลได้คิดถึงเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองอย่างมีระบบ เกิดความเข้าใจในตนเอง

5. บันทึกประจำวัน (Diary Record) เป็นการที่บุคคลเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้ประสบในแต่ละวันตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของตนเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์เหล่านั้น

6. แบบสอบถาม (Questionnaire) คือ ชุดของข้อความที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในเรื่องหนึ่งเรื่องใดอย่างมีเป้าหมาย ผลที่ได้จากการทำแบบสอบถามจะช่วยให้ทราบถึงข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม ความต้องการ ความสนใจ ปัญหา ฯลฯ ของผู้ตอบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามนั้น ๆ

7. การเยี่ยมบ้าน (Home Visitation) คือ การไปดูสภาพที่แท้จริงของที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม ชุมชนบริเวณรอบ ๆ ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับบุคคลในครอบครัว

8. การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี (Case Study) เป็นกระบวนการศึกษาบุคคลอย่างละเอียด ต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคอย่างหลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหาเพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุหรือที่มา อันจะนำไปสู่การดำเนินการหรือการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือ แก้ไข ป้องกันปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลต่อไป³⁵

2. การคัดกรองนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึง การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่รวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือ การใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มาพิจารณาว่าข้อมูลมีความสอดคล้องหรือมีแนวโน้มไปในทางใดมากที่สุด เพื่อจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มตามเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งโรงเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม

³⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน (กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546), 23-28.

สามารถแบ่งได้เป็น 1) กลุ่มปกติ และ 2) กลุ่มเสียง/มีปัญหา ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม สามารถแบ่งได้เป็น 1) กลุ่มปกติ และ 2) กลุ่มเสียง/มีปัญหา และ 3) กลุ่มปัญหา และในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม สามารถแบ่งได้เป็น 1) กลุ่มปกติ และ 2) กลุ่มเสียง/มีปัญหา 3) กลุ่มปัญหา และ 4) กลุ่มพิเศษ ซึ่งอาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

1) กลุ่มปกติหรือกลุ่มส่งเสริมพัฒนา หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่าอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ นักเรียนมีความพร้อมในด้านการเรียนรู้ สุขภาพ ความประพฤติ การปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งควรได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

2) กลุ่มเสียงหรือกลุ่มป้องกัน หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสียง ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน นักเรียนมีแนวโน้มอันอาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านการเรียนรู้ สุขภาพ การประพฤติ การปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น ๆ และมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามกรณี

3) กลุ่มปัญหาหรือกลุ่มแก้ไข หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน นักเรียนมีปัญหาในด้านการเรียนรู้ สุขภาพ ความประพฤติ การปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน หรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ควรต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือให้สอดคล้องกับลักษณะปัญหาและความต้องการของนักเรียนเป็นรายกรณี

4) กลุ่มพิเศษหรือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มพิเศษตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน นักเรียนมีความสามารถพิเศษอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านอย่างประจักษ์ เมื่อเทียบกับผู้ที่มีอายุในระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ³⁶

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึง การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยสถานศึกษามีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่ม

³⁶ เรื่องเดียวกัน, 29.

นักเรียนร่วมกัน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่เท่าไรจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหา การคัดกรองนักเรียน จะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ

2) กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออก เกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

3) กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมในด้านลบ

ตารางที่ 4 กระบวนการคัดกรองนักเรียน

ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือและแหล่งข้อมูล
การคัดกรอง กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	ข้อมูลการศึกษา นักเรียนเป็นรายบุคคล	- แยกนักเรียนตาม เกณฑ์การคัดกรอง และลงบันทึกในแบบ สรุปผลการคัดกรอง - จัดทำเอกสารผลการ คัดกรองนักเรียน	- เกณฑ์การคัดกรอง นักเรียน - แบบบันทึกการคัด กรอง - แบบสรุปผลการคัด กรอง

จากการคัดกรองจะพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการร่างกาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม เด็กออทิสติก และเด็กอัจฉริยะ โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กเหล่านี้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา ให้ความหมายว่า การคัดกรอง หมายถึง กลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการระบุ ความเสี่ยงต่อปัญหา ความผิดปกติ ความบกพร่อง หรือความพิการ ในกลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งอาจยังไม่ปรากฏอาการชัดเจน หรือเริ่มมีอาการแล้วแต่ยังไม่เข้าสู่ระบบการรักษาพยาบาลในสถานบริการ สาธารณสุข ดำเนินการโดยการตรวจทางคลินิก การตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือการทดสอบอื่น ๆ

การคัดกรองสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน หมายถึง การคัดกรองเพื่อค้นหาปัญหาทางสุขภาพจิต หรือโรคทางจิตเวชในเด็กวัยเรียน ซึ่งในที่นี้ครอบคลุมถึงปัญหาพัฒนาการ สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ พฤติกรรม การปรับตัว และการเรียน

รูปแบบการคัดกรองสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน

1) การคัดกรองที่ไม่เป็นการทางการ (informal screening) คือ การให้ครูสังเกต พฤติกรรมเด็กในห้องเรียนว่ามีความยากลำบากในการเรียนอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในห้อง เดียวกัน และดูว่าผลการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงของเด็กที่ครูสังเกตเห็นหรือไม่

2) การคัดกรองที่เป็นทางการ (formal screening) คือ การใช้เครื่องมือคัดกรอง ชนิดต่าง ๆ ในการคัดกรองปัญหาการเรียน อาจเป็นแบบฉบับเดียวหรือหลายฉบับก็ได้ มีทั้งแบบให้ เด็กประเมินตนเอง ให้ครูประเมิน และผู้ปกครองประเมิน

เครื่องมือคัดกรองที่มีการนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพควรเป็นแบบสอบถามอย่าง สั้นและง่าย ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรม PSC (Pediatric Symptom Checklist) ซึ่งมีคำถาม 35 ข้อ พบว่าสามารถค้นหาปัญหาทางพฤติกรรมได้มีประสิทธิภาพดี เมื่อเปรียบเทียบกับแบบทดสอบ มาตรฐานในการสำรวจปัญหาพฤติกรรมเด็ก เช่น แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก CBCL (Child Behavior Checklist) ซึ่งมีคำถาม 118 ข้อ และแบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก TYC (Thai Youth Checklist) ซึ่งฉบับผู้ปกครอง มีคำถาม 134 ข้อ ฉบับครู มีคำถาม 133 ข้อ

การคัดกรองนักเรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือที่นำมาใช้เพื่อคัดกรองปัญหาพฤติกรรม คือ แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ซึ่งจัดแบ่งเป็นกลุ่มปัญหาพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านอยู่นิ่ง ด้านเกร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม³⁷

³⁷ ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, การคัดกรองสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน (กรุงเทพฯ: บริษัท ปิยอนด์ พับ ลิสซิ่ง จำกัด, 2560), 4-17.

แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน ชื่อภาษาอังกฤษ คือ The Strengths and Difficulties Questionnaire : SDQ พัฒนาโดย Robert Goodman จิตแพทย์เด็กชาวอังกฤษ มี 3 ชุด ได้แก่ แบบประเมินสำหรับนักเรียนประเมินตัวเอง แบบประเมินสำหรับครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน และแบบประเมินสำหรับผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินนักเรียน

ลักษณะของแบบประเมิน (SDQ)

ส่วนที่ 1 ลักษณะพฤติกรรมจำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบ สามารถจัดเป็นกลุ่มพฤติกรรม 5 กลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมเกร พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง ปัญหาทางอารมณ์ ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน พฤติกรรมสัมพันธ์ทางสังคม

ส่วนที่ 2 ด้านหลังของแบบประเมิน เป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรมว่ามีความเรื้อรัง ส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง สัมพันธภาพทางสังคม และชีวิตประจำวันของเด็ก

ข้อดีของการใช้แบบประเมิน

- 1) ในการพัฒนา IQ หากทราบจุดแข็งของเด็ก จะทำให้สามารถดึงศักยภาพที่เด็กมีออกมาใช้ได้เต็มที่มากขึ้น และทำให้ง่ายต่อการวางแผนการช่วยเหลือเด็ก
- 2) ในการช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยง 4 โรค จะทำให้ทราบเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาด้านพฤติกรรม อารมณ์ส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก คนรอบข้างอย่างไร และเด็กมีจุดแข็งด้านใด ซึ่งจะทำให้วางแผนช่วยเหลือได้ตรงจุด

ข้อแนะนำในการใช้แบบประเมิน

- 1) ผู้ใช้แบบประเมิน ควรรู้จักเด็ก และมีความใกล้ชิดกับเด็กมาระยะเวลาหนึ่ง
- 2) ควรประเมินทั้ง 25 ข้อ ในครั้งเดียวกัน
- 3) การประเมินพฤติกรรม เป็นการประเมินะพฤติกรรมในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา
- 4) อาจเลือกใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็กฉบับของครู พ่อแม่ หรือแบบประเมินตนเอง หรือใช้ร่วมกัน ซึ่งควรเป็นระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน³⁸

แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน ภาษาไทย แปลมาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) สามารถจำแนกระดับของปัญหาเด็กเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาเพื่อ

³⁸ ศูนย์สุขภาพจิตที่ 5, แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ), เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.appcenter.mhc5.net/sdq/>.

วางแผนช่วยเหลือเด็ก แบบประเมินมี 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ครูประเมินเด็ก ผู้ปกครองประเมิน และเด็กประเมินตนเอง ในปีพ.ศ.2541 SDQ ภาษาไทยฉบับแรกพัฒนาโดยการแปล เพื่อเป็นเครื่องมือคัดกรองเด็กในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบประเมินมี 2 หน้า

หน้าที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก จำนวน 25 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 0 – 2 (ไม่จริง จริงบ้าง และจริงแน่นอน) ลักษณะพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นจุดแข็ง คือ ความสามารถทางสังคม มี 5 ข้อคำถาม และส่วนที่เป็นจุดอ่อน ซึ่งประกอบด้วยปัญหาพฤติกรรม 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านอารมณ์ 5 ข้อคำถาม ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน 5 ข้อคำถาม ปัญหาพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น 5 ข้อคำถาม ปัญหาพฤติกรรมเกรง/ความประพฤติ 5 ข้อคำถาม

นอกจากการพิจารณาคะแนนในแต่ละด้านแล้ว คะแนนในด้านจุดแข็งของเด็กมีความสำคัญที่เอื้อต่อการช่วยเหลือเด็ก โดยเด็กที่มีค่าคะแนนจุดแข็งสูง มักให้ผลลัพธ์ดีหลังได้รับความช่วยเหลือในปัญหาพฤติกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่มีค่าคะแนนจุดแข็งต่ำกว่า

หน้าที่ 2 ด้านหลังของแบบประเมินเป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรมว่ามีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง ต่อตัวเด็กเองมากน้อยเพียงไร ในส่วนนี้เป็นการแสดงถึงระดับความรุนแรงของปัญหาพฤติกรรม

ในปีพ.ศ.2546 ได้เพิ่มการตรวจสอบความตรงด้านภาษา ซึ่งหมายถึง SDQ ภาษาไทยฉบับปรับปรุงหรือแบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน และต่อมาพ.ศ.2547 ได้มีการศึกษาหาค่าเกณฑ์เฉลี่ยในเด็กไทย³⁹

3. การส่งเสริมและพัฒนา

เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมา มีพฤติกรรมดีขึ้น เช่น โครงการพิเศษต่าง ๆ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมโฮมรูม และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)

³⁹ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, "แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ ฉบับภาษาไทย): การเปลี่ยนแปลงและแนวทางการใช้," วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย 19, 2 (2554), 130-134.

ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ได้แก่ ข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคล ข้อมูลการคัดกรองนักเรียน

วิธีการในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และโครงการพิเศษอื่น ๆ

4. การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข

ครูที่ปรึกษาควรให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อไม่ให้กลายเป็นปัญหาของสังคม โดยมีวิธีการ เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และการติดตาม ช่วยเหลือ

ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ ได้แก่ ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อมูลการคัดกรองนักเรียน ข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง และวิธีการในการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข ได้แก่ ให้คำปรึกษาเบื้องต้น ประสานกับครูและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการจัดกิจกรรม ติดตาม/รายงานผลผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. การส่งต่อ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการ การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหายากกว่าการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นหรือกรณีที่เด็กมีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกทาง

การส่งต่อแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การส่งต่อภายใน คือ ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน และ 2) การส่งต่อภายนอก คือ การส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจึงมีกระบวนการ⁴⁰ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5 และตารางที่ 6

⁴⁰ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 43-52.

ตารางที่ 5 การดำเนินการส่งต่อภายใน

ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือและแหล่งข้อมูล
การส่งต่อภายใน	<ul style="list-style-type: none"> - ประวัติส่วนตัว - ข้อมูลสุขภาพ - ข้อมูลด้านการเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ 2. ประสานกับครูที่ช่วยเหลือต่อ 3. สรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ 4. นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ที่จะไปพบครูที่รับการช่วยเหลือต่อ 5. ติดตามผลการช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการส่งต่อภายในของโรงเรียน - เป็นรายบุคคล/กลุ่ม - แบบรายงานผลแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

ตารางที่ 6 การดำเนินการส่งต่อภายนอก

ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือและแหล่งข้อมูล
การส่งต่อภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ - ข้อมูลครอบครัว - ข้อมูลที่ได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในรายกรณีของนักเรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือ ครูแนะแนว/ผู้ที่เกี่ยวข้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก 2. ติดตามผลการช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญและรายงานผลการช่วยเหลือ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการส่งต่อภายนอกของโรงเรียน - เป็นรายบุคคล/กลุ่ม - แบบรายงานผลแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

แนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา มีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 รอบปี ซึ่งมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 7⁴¹

ตารางที่ 7 แผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา (ในหนึ่งรอบปี ระหว่างมีนาคม - มีนาคม ปีถัดไป)

การดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. เตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์ความพร้อม พื้นฐานของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน	มีนาคม - เมษายน	- ผู้บริหาร - ทีมสนับสนุน
2. ปฏิบัติตามแผน กิจกรรมที่ 3 สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากร กิจกรรมที่ 4 ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	พฤษภาคม - มีนาคม ปีถัดไป	- ทีมสนับสนุน - ครูทุกคนในโรงเรียน
3. กำกับติดตาม ประเมิน และรายงาน กิจกรรมที่ 5 ประเมินเพื่อทบทวน กิจกรรมที่ 6 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและ สรุปรายงาน	สิงหาคมและกันยายน (กิจกรรมที่ 5) กุมภาพันธ์ (กิจกรรมที่ 6)	- คณะกรรมการประเมิน ทบทวน - ทีมนำและ ทีมสนับสนุน

⁴¹ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 กระทรวงศึกษาธิการ, "คู่มือครูที่ปรึกษา แบบฟอร์มเอกสารที่เกี่ยวข้องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน," 2557, 16.

ปัจจัยที่ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึงผลสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. บุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ผู้รับผิดชอบ วางระบบ และดำเนินงานตามระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถบูรณาการเข้ากับภารกิจของสถานศึกษา
4. สร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตย
5. มีสารสนเทศของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. มีข้อมูลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

สรุปรายงานและประชาสัมพันธ์⁴²

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. ผู้บริหาร เห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการดำเนินงานและร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความยินดีที่จะพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการดำเนินงาน มีการประชุมและประสานงานกัน มีการทำงานเป็นทีม ให้ความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน⁴³

⁴² สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, *แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา* (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 55.

⁴³ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 กระทรวงศึกษาธิการ, "คู่มือครูที่ปรึกษา แบบฟอร์มเอกสารที่เกี่ยวข้องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน," ม.ป.ป., 6.

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

ประวัติโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต่ง ระเบียบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ สร้างขึ้นจากความต้องการของชุมชนอำเภอคลองท่อม หน่วยงานราชการ และพระครูอาทรสังวรกิจ (ยศปัจจุบัน) เจ้าอาวาสวัดคลองท่อม โดยคณะผู้ปกครองนักเรียน ประชาชน บริจาคสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้นก่อน จำนวน 1 หลัง และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ จัดตั้งและเปิดการเรียนการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2507 ณ เลขที่ 207 ถนนเพชรเกษม ตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ 81120 บนเนื้อที่ 200 ไร่ มีนักเรียนจำนวน 17 คน ครู 2 คน ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.1) โดยมี นายชลอน นครินทร์ ดำรงตำแหน่งเป็นครูใหญ่

ในปีพ.ศ.2520 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติเปิดสอนหลักสูตรมัธยมตอนปลาย (ม.ศ.4) โดยมีนักเรียนทั้งหมด 129 คน ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนพระราชทานดีเด่นขนาดกลางในระดับเขตการศึกษา 4 เมื่อปีพ.ศ.2526 และปีการศึกษา 2536 ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้เปิดสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาพาณิชยการ จำนวน 1 ห้องเรียน ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 1,834 คน จำนวนห้องเรียน 50 ห้องเรียน มีนายวิโรจน์ วุ่นแก้ว เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
2. น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ทันสมัยโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

เป้าหมายของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
2. ผู้เรียนยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต และมีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคมบนพื้นฐานความเป็นไทย
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาลผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

ยิ้มไหว้ ทักทายกัน ฉันทุญติมิตร

เอกลักษณ์ของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

ดูแลดี วิชาการเด่น

ข้อมูลบุคลากร

โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ มีบุคลากรจำนวน 119 คน ซึ่งแยกเป็นผู้บริหาร 5 คน ข้าราชการครู 81 คน พนักงานราชการ 5 คน ครูอัตราจ้าง 2 คน ลูกจ้างประจำ 3 คน ครูต่างประเทศ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว 19 คน และวิทยากรท้องถิ่น 1 คน อัตราส่วนระหว่าง ครู : นักเรียน เท่ากับ 1 : 18 บุคลากรสอนตรงตามสาขา และมีบุคลากรสายการสอนจกระดับปริญญาโทร้อยละ 17 ของบุคลากรสายงานสอนทั้งหมด

ตารางที่ 8 ข้อมูลจำนวนบุคลากรโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์

ที่	ประเภท	ชาย	หญิง	จำนวน
1	ฝ่ายบริหาร	4	1	5
2	ข้าราชการครู	19	62	81
3	พนักงานราชการ	2	3	5
4	ลูกจ้างประจำ	2	1	3
5	ครูอัตราจ้าง	1	1	2
6	ครูต่างประเทศ	1	1	2
7	ลูกจ้างชั่วคราว	5	15	19
8	วิทยากรท้องถิ่น	1	-	1
รวม		35	84	119

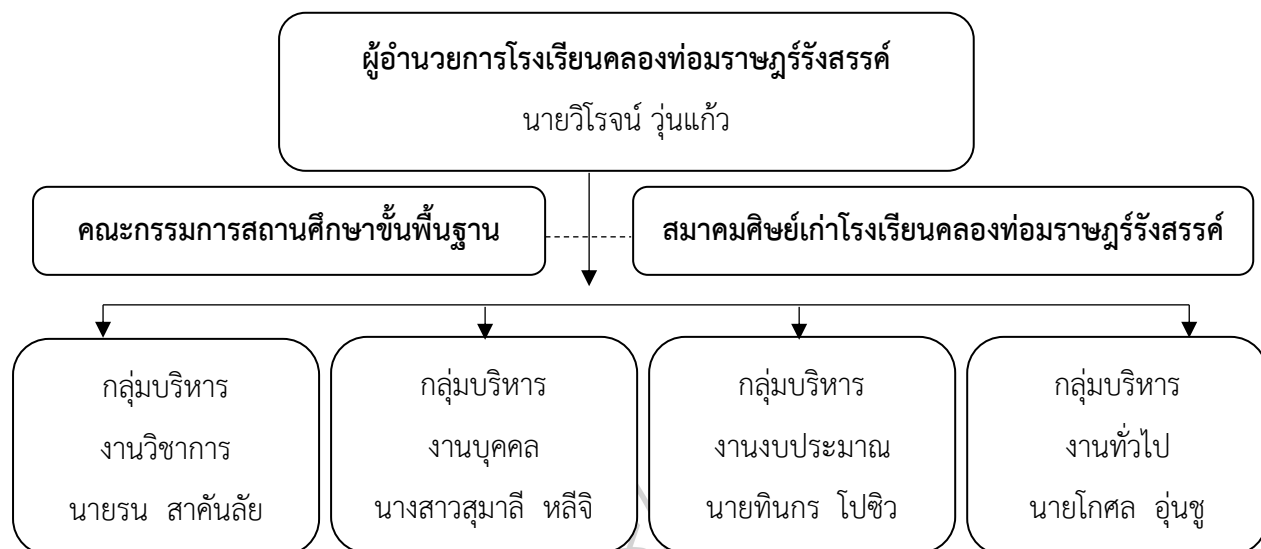
ข้อมูลนักเรียน

ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1,052 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 20 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 696 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,834 คน

ตารางที่ 9 ข้อมูลนักเรียนประจำปีการศึกษา 2563 โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์

ระดับชั้น	ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
ม.1	10	182	196	378
ม.2	10	175	194	369
ม.3	10	183	163	346
รวม ม.ต้น	30	540	553	1,093
ม.4	7	80	163	243
ม.5	7	99	160	259
ม.6	6	98	141	239
รวม ม.ปลาย	30	277	464	741
รวมทั้งหมด	50	817	1,017	1,834

โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

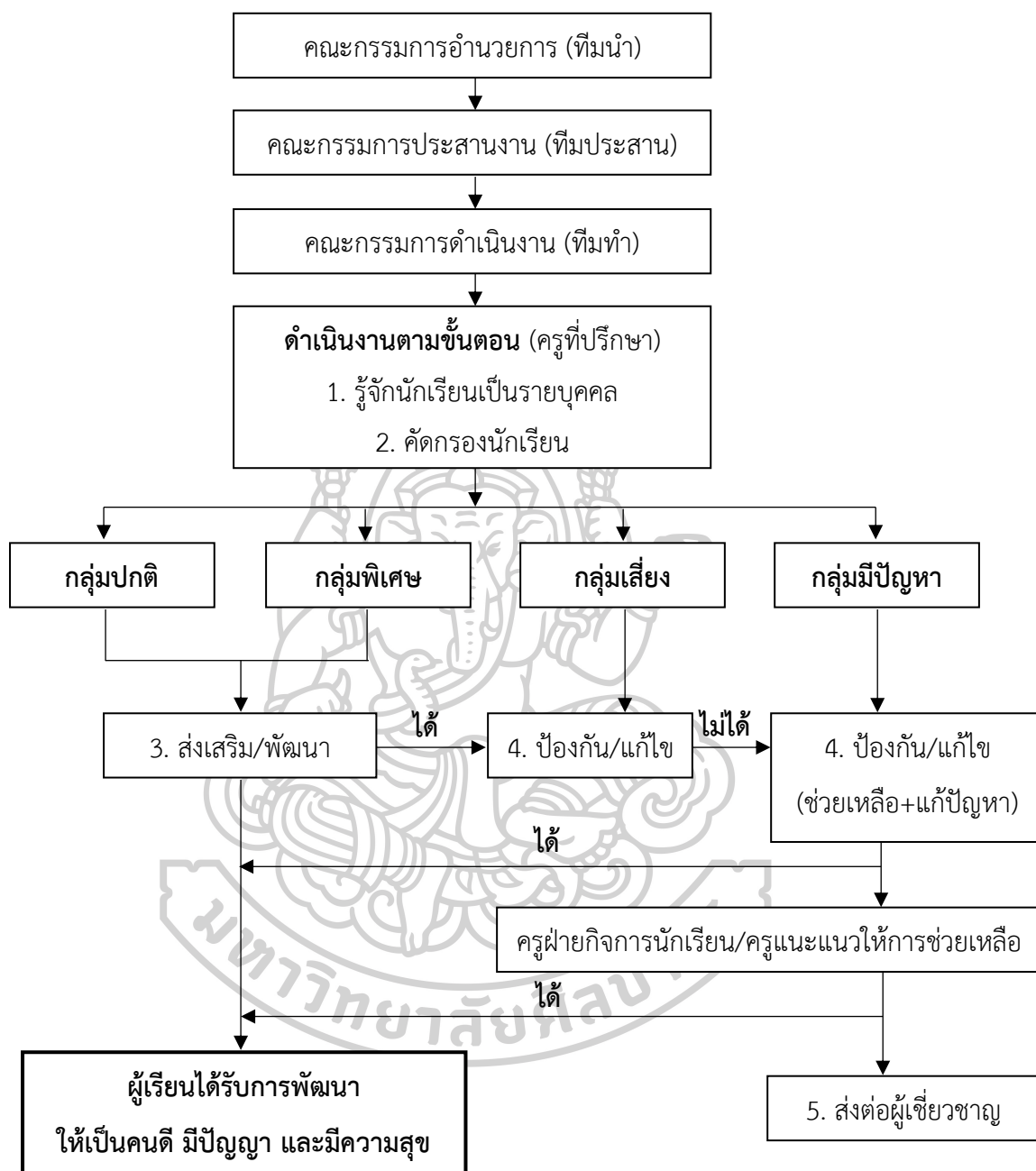

โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ได้จัดโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย ประกอบด้วย กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารงานทั่วไป โดยงานกิจการนักเรียนเป็นภาระงานในกลุ่มบริหารงานทั่วไป มีขอบข่ายการบริหารงานของงานกิจการนักเรียน ดังนี้

- 1) งานเลขานุการและธุรการ
- 2) งานแผนงานและสารสนเทศ
- 3) งานส่งเสริมประชาธิปไตย
- 4) งานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
- 5) งานระเบียบวินัยและความประพฤติ
- 6) งานป้องกัน/แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและสถานศึกษาสีขาว
- 7) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 8) งานระดับชั้นเรียน
- 9) งานชมรม TO BE NUMBER 1 ในสถานศึกษา
- 10) งานจราจร
- 11) งานสารวัตนักเรียน⁴⁴

⁴⁴ โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์, "แผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา พ.ศ.2560-2564" เมษายน 2559). 1-10.

โครงสร้างการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏ

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏ
รังสรรค์

ที่มา : กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์, “คู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2563,” เมษายน 2563, 6.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุจิตรา ช่วงโชติ ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีปัญหาโดยรวม คือ ขาดระบบการบริหารจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการที่ชัดเจน มีลักษณะการทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกัน ครูมีภาระงานมาก ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อยเนื่องจากมีเวลาร่างไม่ตรงกันและผู้ปกครองมีการย้ายที่อยู่บ่อย รวมถึงปัญหาเรื่องการเลี้ยงดู สำหรับแนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมชี้แจงครู และผู้ปกครองมีความเข้าใจตรงกัน นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีการกำกับติดตามผลพร้อมทั้งรายงานผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง⁴⁵

จตุกรณ นิสสัย ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต้องหาทางแก้ไขตามลำดับ ดังนี้ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน สภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งต้องหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับ ดังนี้ ด้านการป้องกันนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการพัฒนาตามลำดับ ดังนี้ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการป้องกันนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน

⁴⁵ สุจิตรา ช่วงโชติ, ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556), 54-56.

ด้านการส่งต่อนักเรียน ดังนี้ ส่งข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารประจำตัวและข้อมูลที่ได้รับมาโดยเฉพาะ เช่น ข้อมูลที่รับรู้จากการเยี่ยมบ้าน การพูดคุยกับผู้ปกครอง ส่งต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา นักเรียน เก็บข้อมูลประวัติของนักเรียนอย่างละเอียดและรอบคอบและในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานอื่นยังมีการประสานงานที่ล่าช้า ด้านการคัดกรองนักเรียน ดังนี้ ควรมีระบบคัดกรองที่ชัดเจน เป็นระบบไม่ซ้ำซ้อน ครูมีการคัดกรองทำให้แยกเด็กได้เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือนักเรียนได้ดีและนำนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงมาพัฒนา ก่อน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้ ควรมีกิจกรรมพบปะระหว่างครูกับผู้ปกครองบ่อย ๆ ควรให้มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้มากขึ้นและเยี่ยมบ้านของนักเรียนให้ครบทุกคน ด้านการพัฒนาการเรียน ดังนี้ ควรตรวจสอบนักเรียนเป็นรายบุคคล สอนเสริมในช่วงพักกลางวัน และควรตั้งกฎระเบียบและการปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ด้านการแก้ปัญหานักเรียน ดังนี้ พุดคุยกับนักเรียนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นครูดำเนินการแก้ปัญหานักเรียน โดยการประสานผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ และช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน ด้านการป้องกันนักเรียน ดังนี้ สอบถามพุดคุยถึงสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อนักเรียน ดูแลเอาใจใส่นักเรียนในความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด และควรวางระเบียบข้อบังคับให้นักเรียนปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ดังนี้ โรงเรียนควรมีระบบหรือแผนงานกิจกรรมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ควรมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมให้มากขึ้นเพื่อให้ครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนมากยิ่งขึ้น จัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียน และส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ⁴⁶

ปราณี เตยอ่อน ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ตริว (สาครกิจโกศล) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ตริว (สาครกิจโกศล) โดยภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง และการส่งต่อนักเรียน และแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ตริว (สาครกิจโกศล) มีแนวทาง อาทิเช่น ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูและ

⁴⁶ จุติกรณ์ นิสสัย, "การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3" (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558), บทคัดย่อ.

บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการส่งต่อนักเรียนและชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน การส่งต่อนักเรียนครูประจำชั้นควรศึกษาค้นคว้าแบบคัดกรองนักเรียน และโรงเรียนต้องพัฒนาโปรแกรมการประเมินพฤติกรรมนักเรียนให้สมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรติดตามการย้ายเข้าย้ายออกของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและทำสำเนาหลักฐานข้อมูลนักเรียนไว้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนกลุ่มมีปัญหา และควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนให้มากขึ้น⁴⁷

ศิริ โชคสกุล ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับ คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน สภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงานระบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปตามลำดับ คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการป้องกันปัญหานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการพัฒนาตามลำดับ คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน และข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่าครูควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนให้ครบถ้วนในการแบ่งกลุ่ม ครูควรใช้ข้อมูลด้านอาชีพของบิดา มารดา และผู้ปกครองในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ครูควรทำ

⁴⁷ ปราณี เตยอ่อน, "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล)" (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), บทคัดย่อ.

การคัดกรองอย่างต่อเนื่อง ด้านการป้องกันปัญหานักเรียน พบว่า ครูและผู้เกี่ยวข้องควรมีการร่วมมือกันในการป้องกันปัญหานักเรียน ครูต้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกกลุ่ม ให้ความรักและความไว้วางใจแก่นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ครูควรมีการประสานงานในการส่งต่อนักเรียนให้ตรงปัญหา ครูควรส่งเอกสารข้อมูลเด็กให้ครูประจำชั้นท่านต่อไป โรงเรียนควรมีการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยตรงเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กอย่างตรงวัตถุประสงค์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า เครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียนต้องมีคุณภาพเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ครูควรเก็บข้อมูลนักเรียนด้วยการสัมภาษณ์จะได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นอย่างดี ครูควรใช้การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเก็บข้อมูลเนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า ครูควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ครูควรสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ครูควรมีการพัฒนามาตรฐานความรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นโดยการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม และด้านการแก้ไขปัญหา นักเรียนพบว่า ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา ครูควรมีการติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิด ครูควรใช้เหตุผลและเข้าใจปัญหาของเด็ก⁴⁸

กัลยา พรมรัตน์ ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ จำนวน 31 รายการ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 7 รายการ ด้านการคัดกรองนักเรียน 6 รายการ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

⁴⁸ ศิริ โชคสกุล, "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ" (งานนิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), บทคัดย่อ.

8 รายการ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข้ปัญหา 5 รายการ และด้านการส่งต่อนักเรียน 5 รายการ⁴⁹

พลสิน เทียมตรี ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามสภาพตำแหน่ง ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 4) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุดและรองลงมาดังนี้ 4.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูที่ปรึกษาควรมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและควรมีการสัมภาษณ์บุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียน 4.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถ การแสดงออกของนักเรียนในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ

⁴⁹ กัลยา พรมรัตน์, "การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1" (วิทยานิพนธ์ มหบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559), บทคัดย่อ.

และนอกจาก มีการประเมินพฤติกรรมนักเรียนแล้ว ควรดูจากข้อมูลหลาย ๆ ด้าน และควรมี การติดตามดูแลอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีครูและฝ่ายรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ⁵⁰

อมร ปลื้มทอง ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งและขนาดโรงเรียน ขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครู ต่อสภาพปัญหา จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน พบว่าข้าราชการครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ข้าราชการครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษา พบว่า 3.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรมีความ ตระหนักหรือเอาใจใส่เป็นพิเศษกับนักเรียนเป็นรายบุคคลและมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง นักเรียนอยู่ตลอดเวลา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน 3.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นวิธีการและกระบวนการที่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาจะต้อง ดำเนินการโดยใช้ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เป็นปัจจุบันมาดำเนินการ ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการ คัดกรองนักเรียนเป็นความลับและจำเป็นต้องประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การคัดกรองและจัดกลุ่ม นักเรียนร่วมกัน 3.3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูทุกคนในโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน งบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดให้มีกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และได้แสดงออกตามความรู้ ความสามารถ และตามแว้วอัจฉริยะของ

⁵⁰ พูลสิน เทียมตรี, "สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2559), บทคัดย่อ.

ตนเอง 3.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรติดต่อหรือประสานงานกับผู้ปกครองในเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจตรงกันกับปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันดำเนินการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขต่อไป 3.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรมีการศึกษาเพื่อรับทราบข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนมาดำเนินการแก้ไขปัญหาและส่งต่อกับบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไป⁵¹

สุนิสา มาสุข ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดยรวมและรายได้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การส่งต่อ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูเพศชายมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่า มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนสูงกว่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมและด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่า มีการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลสูงกว่าและระดับชั้นของครูที่ปรึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่ามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนสูงกว่า และ 3) แนวทางในการเสริมสร้างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงตามอันดับความสำคัญจากผู้เชี่ยวชาญมากไปหาน้อย คือ ครูควรมีความรู้และ

⁵¹ อมร ปลื้มทอง, “การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2559), บทคัดย่อ.

ความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน ครูควรวางแผนขั้นตอนที่ชัดเจนในการคัดกรองนักเรียนและโรงเรียนต้องมีเกณฑ์ที่กำหนดเป็นมาตรฐานเพื่อนำมาคัดกรองและแบ่งกลุ่มนักเรียน อย่างถูกต้อง⁵²

พิมพ์พร เปรมศิริณู ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการคัดกรองนักเรียน และ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยจำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงานของครูและขนาดโรงเรียน พบว่า 2.1) บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน 2.2) บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน⁵³

สุธิตา พงษ์สวัสดิ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การป้องกัน

⁵² สุนิสา มาสุข, "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง" (งานนิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2560), บทคัดย่อ.

⁵³ พิมพ์พร เปรมศิริณู, "การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1" (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2560), บทคัดย่อ.

และการแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี มีแนวทาง อาทิเช่น (1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และการพัฒนาปรับปรุงตนเอง (2) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา (3) ด้านการส่งต่อ โรงเรียนควรมีการชี้แจงให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน เป็นต้น⁵⁴

พรเพ็ญ จิระณัฐวีรกุล ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแบ่งตามหน้าที่ คณะกรรมการอำนวยการ พบว่าอยู่ในระดับมาก คณะกรรมการประสาน พบว่าอยู่ในระดับมาก และคณะกรรมการดำเนินการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย มีหลายแนวทางจำนวนทั้งสิ้น 29 แนวทาง จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 5 แนวทาง ด้านการคัดกรองนักเรียน จำนวน 8 แนวทาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนา จำนวน 6 แนวทาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จำนวน 4 แนวทาง และด้านการส่งต่อนักเรียน จำนวน 6 แนวทาง⁵⁵

วุฒิพงษ์ พันทิวา ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

⁵⁴ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์, "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี" (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561), บทคัดย่อ.

⁵⁵ พรเพ็ญ จิระณัฐวีรกุล, "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย" (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561), บทคัดย่อ.

นักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับน้อย

3) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และจังหวัดเป็นที่ตั้ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน จังหวัดที่เป็นที่ตั้ง และระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด โดยรวมไม่แตกต่างกัน และ 5) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 นำเสนอ 4 ด้าน ได้แก่

5.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการโดยกำหนดนโยบาย จัดทำแผนการดำเนินงาน หรือปฏิทิน จัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้านนักเรียน 5.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ดำเนินการโดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง 5.3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ดำเนินการโดยสร้างความร่วมมือจากบุคลากรและทุกคนที่เกี่ยวข้อง และ 5.4) ด้านการส่งต่อนักเรียน ดำเนินการโดยการส่งต่อภายใน โดยครูที่ปรึกษาประสานครูฝ่ายปกครองและครูแนะแนว การส่งต่อนักเรียนภายนอกสถานศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าความสามารถของครูจะพัฒนาได้⁵⁶

งานวิจัยต่างประเทศ

กิบลินและโปลแลนด์ (Giblin and Poland) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการด้านสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองดีทรอยต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการทางด้านสุขภาพและข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นคนไข้ของคลินิกสุขภาพวัยรุ่นใน

⁵⁶ วุฒิพงษ์ พันทิวา, "สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2563), บทคัดย่อ.

เมืองดีทรอยต์ แบบสอบถามประเมินปัญหาสุขภาพในปัจจุบัน ความต้องการด้านข้อมูล และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการสุขภาพ จากนักเรียน 613 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนผิวดำในเมืองที่เรียนในโรงเรียนระดับภูมิภาค (อายุเฉลี่ย 16.8 ปี จำนวน 187 คน) และโรงเรียนมัธยมในละแวกใกล้เคียง (อายุ 15 ปี จำนวน 426 คน) รายงานปัญหาสุขภาพประกอบด้วย การรับประทานอาหารที่เหมาะสม ปัญหาในโรงเรียน สิว อาการซึมเศร้า และอาการปวดหัว ความต้องการข้อมูลด้านสุขภาพที่แสดงประกอบด้วย ปัญหาผิว ยา เพศ และการคุมกำเนิด ความแตกต่างระหว่างโรงเรียน อายุ และเพศ ได้ถูกบันทึกไว้ กลุ่มตัวอย่างต้องการความต่อเนื่องในการดูแลและรับข้อมูลด้านสุขภาพโดยการติดต่อส่วนตัวระหว่างผู้ป่วยและแพทย์ ซึ่งผลการวิจัยถูกนำมาใช้ในการฝึกอบรมพนักงานและการวางแผนโปรแกรมคลินิกสุขภาพวัยรุ่นสำหรับเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูง⁵⁷

พาริช (Parish) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทเป็นตัวกลางที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาของเด็ก ผลการเรียนการศึกษา ความใฝ่ฝัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถระบุได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของเด็ก ความจำเป็นบางอย่างผู้ปกครองจำเป็นต้องมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การเตรียมอาหารเพื่อมารับประทานในตอนกลางวัน การเข้าร่วมการประชุมผู้ปกครอง การประกันสุขภาพ การดูแลรักษาความปลอดภัย การอาสาทำงานโรงเรียน การให้ความช่วยเหลือในการทำการบ้าน การให้การสนับสนุนเด็ก และการอบรมการใช้ทักษะชีวิตต่าง ๆ⁵⁸

อิสลาม (Islam) ศึกษาวิจัยเรื่อง การประชุมผู้ปกครอง - ครู และผลการเรียนรู้ของนักเรียน: หลักฐานจากประเทศกำลังพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เพิ่มขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครูเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทาง

⁵⁷ P.T. Giblin and M.L. Poland, "Health needs of high school students in Detroit" (Journal of School Health, 2014), accessed November 18, 2021, available from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3853034/>

⁵⁸ Kihorezo Parish, "The Impact of Parent Participation and Involvement in Pupils Academic Performance," 2016, accessed June 15, 2021, available from <https://www.grin.com/document/380762>

การเรียนของนักเรียน ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองแบบสุ่ม การพบปะตัวต่อตัวระหว่าง ผู้ปกครองและครูในพื้นที่ชนบทของบังกลาเทศ การประชุมผู้ปกครองและครูโดยปกตินั้น ทำให้ ผู้ปกครองได้มีเวลามากขึ้นในการช่วยเหลือและติดตามการทำงานของนักเรียนได้ สิ่งนี้ไม่เพียงช่วย พัฒนาคะแนนสอบของนักเรียนแต่ยังส่งผลในการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนด้วย เช่นกัน ผลของการปฏิบัติมีผลชัดเจนทั้งในระดับผู้ปกครอง ครู หรือระดับโรงเรียน ผลการศึกษานี้ มีนัยสำคัญในเชิงนโยบายสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นมักจะไม่ได้ เปลี่ยนแปลงในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น: โครงการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และครูเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ นำไปปฏิบัติได้ง่ายและง่ายต่อการพัฒนา⁵⁹

ไรท์ (Wright) และคณะ ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการเยี่ยมบ้านที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของ นักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง วัตถุประสงค์ของการ วิจัยนี้เพื่อศึกษาว่าโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนโดย ระบบ Texas-based charter ส่งผลต่อความ แตกต่างในด้านพฤติกรรมในห้องเรียนของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในโรงเรียน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเยี่ยมบ้านจำนวน 3,681 คน นั้น มีพฤติกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปในเชิงบวกเมื่อเทียบกับ กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการเยี่ยมบ้านจำนวน 3,681 คน การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVAs) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักเรียนสองกลุ่ม ซึ่งการเฝ้า ติดตามตัวอย่างของการทดสอบค่าที (T-tests) พบว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเยี่ยมบ้านมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ พฤติกรรมในห้องเรียน และการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁶⁰

⁵⁹ Asad Islam, "Parent-Teacher Meetings and Student Outcomes: Evidence from a Developing Country" (Department of Economics Monash University, 2017), accessed June 11, 2021, available from https://www.researchgate.net/publication/316_539398

⁶⁰ Kim B. Wright Shields S. M., Black K. & Waxman H. C., "The effects of teacher home visits on student behavior, student academic achievement, and parent involvement" (The School Community Journal, 2018), accessed June 14, 2021, available from <https://psycnet.apa.org/record/2018-37030-003>

วุกเทวิน (Vugteveen) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการวัดของแบบสอบถามจุดแข็งและจุดอ่อน สำหรับการประเมินพฤติกรรมทางจิตสังคมของวัยรุ่นดัตช์ ผลการวิจัยพบว่า ประมาณร้อยละ 15 ถึง 25 ของวัยรุ่นทั้งหมดประสบปัญหาทางจิตสังคม แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ถูกพัฒนาใช้กันอย่างแพร่หลายในการคัดกรองปัญหาดังกล่าว การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกว่า SDQ ฉบับที่รายงานด้วยตนเองและที่ผู้ปกครองรายงานมีประโยชน์อย่างไรในกลุ่มเด็กชาวดัตช์อายุ 12 ถึง 17 ปี ในด้านการดูแลสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น อัตราส่วน โดยเฉพาะ SDQ ฉบับที่ผู้ปกครองรายงาน มีประโยชน์ในการคัดกรองระหว่างวัยรุ่นที่มีปัญหาทางจิตสังคมกับผู้ที่ไม่มีปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ SDQ ทั้งสองฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฉบับที่ผู้ปกครองรายงาน ยังมีประโยชน์สำหรับการบ่งชี้เบื้องต้นเกี่ยวกับประเภทของปัญหาทางจิตสังคมที่มีอยู่ในขณะนี้ (โรควิตกกังวล/โรคทางอารมณ์ โรคต่อต้าน/โรคสมาธิสั้น) SDQ ฉบับที่ผู้ปกครองรายงานยังบ่งบอกถึงความผิดปกติของกลุ่มอาการออทิสติก ในขณะที่ฉบับที่รายงานด้วยตนเองไม่ได้บ่งชี้ การใช้ SDQ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้โดยการผสมผสาน SDQ ทั้งสองฉบับไว้ในข้อมูลโดยรวมของ SDQ ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลโดยรวมดังกล่าวมีประโยชน์สำหรับการคัดกรองมากกว่า ระดับความยากทั้งหมดที่เรียกว่า SDQ โดยสรุปการค้นพบนี้สนับสนุนการใช้ SDQ ในหมู่วัยรุ่นชาวดัตช์ จนถึงขณะนี้ บุคลากรทางการแพทย์ไม่ทราบว่า SDQ สามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของวัยรุ่นได้หรือไม่เพื่อแจ้งให้พวกเขาทราบเกี่ยวกับความเป็นไปได้ และเพื่อช่วยพวกเขาในการตีความคะแนนมาตราส่วน SDQ จะมีการสรุปผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และบรรทัดฐาน SDQ ใหม่ของดัตช์ในคู่มือที่แจกจ่ายให้กับผู้ใช้ SDQ⁶¹

⁶¹ Jorien Vugteveen, "Measurement quality of the Strengths and Difficulties Questionnaire for assessing psychosocial behaviour among Dutch adolescents," 2020, accessed November 15, 2021, available from <https://doi.org/10.33612/diss.143456742>

สรุป

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร วารสารทางวิชาการ คู่มือ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ สรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภาระงานของสถานศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมพัฒนาของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการและวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกันครูทุกคนในโรงเรียน การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ภารกิจสำคัญ คือ 1) การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ ดังนั้น หากสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบจนสำเร็จผล ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่คาดหวัง

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้บุคลากรในโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปได้อย่างมีระบบและบรรลุจุดหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนของการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร วารสารทางวิชาการ คู่มือ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นนำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำโครงร่างงานวิจัย นำข้อเสนอแนะของกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ และขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากประชากร จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานผลการวิจัย นำเสนอคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเสนอ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติจบการศึกษาตามหลักสูตร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของประชากรอย่างเดียว ไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 92 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัยจำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 87 คน⁶² ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ตารางแสดงจำนวนประชากร

ที่	กลุ่ม	ประชากร
1	ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ)	5
2	ครูผู้สอน	87
รวม		92

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนว และครูผู้สอน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน
2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวความคิดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและ

⁶² โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์, "แผนการดำเนินงานกลุ่มบริหารงานบุคคล ประจำปี 2563" 2563). 5.

มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ⁶³ ซึ่งประกอบด้วย 5 ภารกิจสำคัญ คือ

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน สุขภาพ ครอบครัวและสังคม และด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง

2.2 การคัดกรอง หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่รวบรวมไว้จากการใช้เครื่องมือหรือวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและดูว่ามีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่หรือมีแนวโน้มไปในทางใดมากที่สุด เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

2.3 การส่งเสริมและพัฒนา หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและเป็น การช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหากลับมามีพฤติกรรมดีขึ้น

2.4 การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาย่างใกล้ชิดด้วยเทคนิคที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มมีปัญหาและไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มมีปัญหา มีปัญหาซ้ำซ้อนหรือรุนแรงขึ้นและเป็นการช่วยให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหากลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

2.5 การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการการส่งนักเรียนที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก

⁶³ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 37-51.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ

เครื่องมือประเภทที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 ฉบับ จำแนกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบกำหนดตัวเลือกไว้ (force choice) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ตามแนวความคิดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert's rating scales)⁶⁴ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

⁶⁴ Rennis Likert, *New Pattern of Management* (New York: McGraw – Hill, 1961),

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

เครื่องมือประเภทที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีทั้งหมด 5 ข้อตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ เพื่อทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี และรวบรวมด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1 คน ครูแนะแนว 1 คน และครูผู้สอน 1 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เพื่อให้เกิดความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังขั้นตอนต่อไปนี้

การสร้างเครื่องมือประเภทที่ 1 แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร วารสารทางวิชาการ คู่มือ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือให้ครอบคลุมตามเนื้อหา

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อสร้างและปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย โดยปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถาม และเลือกคำถามที่มีค่า IOC เฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยได้ผลการวิเคราะห์ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามกับโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามกลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.937

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้ลงเก็บข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ที่เป็นประชากร จำนวน 92 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามความคิดเห็น และเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความความอนุญาติเก็บข้อมูลในสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยนำหนังสือที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรออกให้ ส่งไปยังโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ที่เป็นประชากรเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้บุคลากรในโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 92 คน โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือประเภทที่ 1 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบทดสอบที่ได้กลับคืนมา
2. จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบรวบรวมคะแนนแบบสอบถาม

3. ลงรหัสข้อมูล นำไปคำนวณสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือประเภทที่ 2 การสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่ามะพร้าววังสรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (frequency: f) และค่าร้อยละ (percentage: $\%$)

2. วิเคราะห์ระดับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁶⁵ ไว้ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 – 3.49 หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 – 2.49 หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

⁶⁵ John W. Best, **Research in Education**, 4 ed. (Englewood cliffs: Prentice Hall, Inc., 1983), 190.

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 – 1.49 หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุ
รังสรรค์ จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ไว้ดังนี้

สรุป

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุรังสรรค์ และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุรังสรรค์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive
Research) โดยใช้ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนคลองท่อมราชวรุรังสรรค์เป็นหน่วยวิเคราะห์
(Unit of analysis) ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 92 คน จำแนกเป็น
ผู้บริหารจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุรังสรรค์ตาม
แนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารและ
ครูผู้สอนเพื่อหาแนวทางในทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุ
รังสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency: f) ร้อยละ (percentage: %)
มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และ
การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ กลุ่มประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 92 ฉบับ ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมาทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ จำนวน 92 คน การวิเคราะห์พิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	26	28.26
	หญิง	66	71.74
	รวม	92	100.00
2	อายุ		
	ไม่เกิน 30 ปี	25	27.17
	31-40 ปี	31	33.70
	41-50 ปี	26	28.26
	51 ปีขึ้นไป	10	10.87
	รวม	92	100.00
3	ระดับการศึกษา		
	ปริญญาตรี	71	77.17
	ปริญญาโท	21	22.83
	รวม	92	100.00
4	ตำแหน่งหน้าที่		
	ผู้บริหาร	5	5.43
	ครูผู้สอน	87	94.57
	รวม	92	100.00
5	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
	ไม่เกิน 5 ปี	37	40.22
	6-10 ปี	18	19.57
	11-15 ปี	9	9.78
	16-20 ปี	15	16.30
	21-25 ปี	3	3.26
	26 ปีขึ้นไป	10	10.87
	รวม	92	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นรวมทั้งสิ้น 92 คน เป็นเพศชาย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.26 เป็นเพศหญิง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 71.74 ด้านอายุ พบว่า อายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีมากที่สุด จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.26 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 27.17 และน้อยที่สุด คือ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.87 ด้านระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 77.17 และระดับปริญญาโท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 ด้านตำแหน่งหน้าที่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.43 และครูผู้สอน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 94.57 และด้านประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ไม่เกิน 5 ปี มีมากที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 40.22 รองลงมา คือ ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 19.57 ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30 ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.87 ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.78 และน้อยที่สุด คือ ระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.26

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic Mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ปรากฏผลในภาพรวม ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ โดยภาพรวม

(N = 92)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	μ	σ	ระดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.58	0.47	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรอง	4.38	0.64	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.48	0.58	มาก
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา	4.42	0.60	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	4.37	0.64	มาก
รวม	4.44	0.54	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.47$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.58$) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.60$) ด้านการคัดกรอง ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.64$) และด้านการส่งต่อ ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.47 – 0.64 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์สามารถวิเคราะห์เพื่อหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกเป็นรายด้านแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 13 – 17

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

(N = 92)

ข้อที่	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	μ	σ	ระดับ
1	สถานศึกษามีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.66	0.56	มากที่สุด
2	สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสม/ทะเบียนประวัติของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.73	0.51	มากที่สุด
3	สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.73	0.57	มากที่สุด
4	สถานศึกษามีการเก็บข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.80	0.50	มากที่สุด
5	สถานศึกษามีการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ เป็นต้น	4.38	0.74	มาก
6	สถานศึกษามีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	4.37	0.74	มาก
7	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนสรุปผล และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.35	0.73	มาก
รวม		4.58	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการเก็บข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.80$, $\sigma = 0.50$) รองลงมาสถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสม/ทะเบียนประวัติของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.73$, $\sigma = 0.51$) สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.73$, $\sigma = 0.57$) และสถานศึกษามีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.66$, $\sigma = 0.56$) และอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ เป็นต้น ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.74$) สถานศึกษามีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.74$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน สรุปผล และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.73$)

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์ ด้านการคัดกรอง

(N = 92)

ข้อที่	ด้านการคัดกรอง	μ	σ	ระดับ
1	สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน	4.28	0.86	มาก
2	สถานศึกษาพิจารณานำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	4.27	0.68	มาก
3	สถานศึกษามีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	4.36	0.75	มาก

ข้อที่	ด้านการคัดกรอง	μ	σ	ระดับ
4	สถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กกลุ่มปกติให้ดียิ่งขึ้น	4.50	0.64	มากที่สุด
5	สถานศึกษาให้การดูแลอย่างเร่งด่วนสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	4.50	0.75	มากที่สุด
6	สถานศึกษาให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและเร่งด่วนเพื่อให้การดูแลแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มมีปัญหา โดยร่วมมือหรือส่งต่อกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	4.36	0.76	มาก
รวม		4.38	0.64	มาก

จากตารางที่ 14 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ด้านการคัดกรอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กกลุ่มปกติให้ดียิ่งขึ้น ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.64$) และสถานศึกษาให้การดูแลอย่างเร่งด่วนสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.75$) และอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.75$) สถานศึกษาให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและเร่งด่วนเพื่อให้การดูแลแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มมีปัญหา โดยร่วมมือหรือส่งต่อกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.76$) สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.86$) และสถานศึกษาพิจารณานำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.68$)

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุณรังสรรค์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

(N = 92)

ข้อที่	ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	μ	σ	ระดับ
1	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาอย่างหลากหลายครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มเพื่อช่วยให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ	4.37	0.67	มาก
2	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียนและการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ	4.48	0.78	มาก
3	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียน ปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมามีพฤติกรรมตามความคาดหวังของสถานศึกษาและชุมชน	4.73	0.56	มากที่สุด
4	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน	4.24	0.82	มาก
5	สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุน ชมเชย และยกย่องนักเรียนที่ทำคุณงามความดี เพื่อสร้างภาคภูมิใจในตนเองให้แก่ นักเรียน	4.57	0.62	มากที่สุด
รวม		4.48	0.58	มาก

จากตารางที่ 15 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนปกตกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมามีพฤติกรรมตามความคาดหวังของสถานศึกษาและชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.73$, $\sigma = 0.56$) และสถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุน ชมเชย และยกย่องนักเรียนที่ทำคุณงามความดี เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้แก่แก่นักเรียน ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.62$) และอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียนและการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.78$) สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาอย่างหลากหลายครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มเพื่อช่วยให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.67$) และสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.82$)

ตารางที่ 16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

(N = 92)

ข้อที่	ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา	μ	σ	ระดับ
1	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการป้องกันและการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา	4.33	0.80	มาก
2	สถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาบริการให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน	4.43	0.75	มาก
3	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.43	0.75	มาก

ข้อที่	ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา	μ	σ	ระดับ
4	ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนหรือรุนแรงขึ้น	4.51	0.62	มากที่สุด
5	สถานศึกษามีการบันทึกข้อมูลการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.46	0.64	มาก
6	สถานศึกษามีการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เป็นกลุ่มปกติ	4.35	0.70	มาก
รวม		4.42	0.60	มาก

จากตารางที่ 16 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนหรือรุนแรงขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.62$) และอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการบันทึกข้อมูลการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.64$) สถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.75$) สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.75$) สถานศึกษามีการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เป็นกลุ่มปกติ ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.70$) และสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการป้องกันและการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.80$)

ตารางที่ 17 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุณรังสรรค์ ด้านการส่งต่อ

(N = 92)

ข้อที่	ด้านการส่งต่อ	μ	σ	ระดับ
1	สถานศึกษามีการจัดทำแผนในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	4.16	0.75	มาก
2	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา	4.26	0.78	มาก
3	ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ฝ่ายวิชาการ/ฝ่ายกิจการนักเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือ	4.48	0.65	มาก
4	สถานศึกษามีกระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.43	0.77	มาก
5	สถานศึกษามีการชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปเข้ารับการช่วยเหลือ	4.48	0.75	มาก
6	สถานศึกษามีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ	4.36	0.72	มาก
7	สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	4.40	0.76	มาก
รวม		4.37	0.64	มาก

จากตารางที่ 17 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชบุรี รังสรรค์ ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูที่ปรึกษามี การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ฝ่ายวิชาการ/ฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.65$) สถานศึกษามีการชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงความ จำเป็นที่ต้องส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปเข้ารับความช่วยเหลือ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.75$) สถานศึกษามี กระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.77$) สถานศึกษา มีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.76$) สถานศึกษามีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.72$) สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อการส่ง ต่อนักเรียนที่มีปัญหา ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.78$) และสถานศึกษามีการจัดทำแผนในการส่งต่อนักเรียนที่ มีปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.75$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อม ราชบุรีรังสรรค์

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชบุรี รังสรรค์ จากการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชบุรีรังสรรค์เป็นอย่างไร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1 คน ครูแนะแนว 1 คน และครูผู้สอน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน โดยพิจารณาจากประเด็นคำถามใน แต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชบุรีรังสรรค์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง ด้านการ ส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ นำมาตั้งเป็น ประเด็นในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการ

พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ จากการสัมภาษณ์ และสามารถรวบรวมด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1) คณะกรรมการดำเนินงานควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การเตรียมบุคคลในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

2) สถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในภาพรวมแบบรายห้องหรือระดับชั้นเรียนในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว เป็นต้น

3) ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือเรื่องส่วนตัวของนักเรียนโดยไม่จำเป็น

4) ควรมีการจัดระบบในการบริหารจัดการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เช่น จัดทำในลักษณะฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ และปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

ด้านการคัดกรอง

1) สถานศึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียนเพิ่มอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษโดดเด่นด้านในด้านหนึ่ง เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุระดับเดียวกัน เพื่อจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพนั้นอย่างเต็มความสามารถ

2) คณะกรรมการดำเนินงานจะต้องประสานงานกับครูที่ปรึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลนักเรียนในที่ปรึกษาอย่างเป็นระบบและปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3) ครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียนในแต่ละกลุ่มและผู้ปกครองอย่างระมัดระวังว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มใดเพื่อป้องกันการล้อเลียนของเพื่อนหรือส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

1) สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มมากที่สุด อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2) ภายหลังจากจัดกิจกรรมควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมในครั้งต่อไป

3) สถานศึกษาควรสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองในการประสานความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

1) สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามากขึ้น โดยดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มเติมควบคู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ รวมทั้งปรับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

2) ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว โดยเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

3) สถานศึกษาควรเพิ่มการสื่อสารและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

4) สถานศึกษาควรมีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ และติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการช่วยเหลือ

5) ควรมีการประชุมกลุ่มทั้งในระดับคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลซึ่งกันและกัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ด้านการส่งต่อ

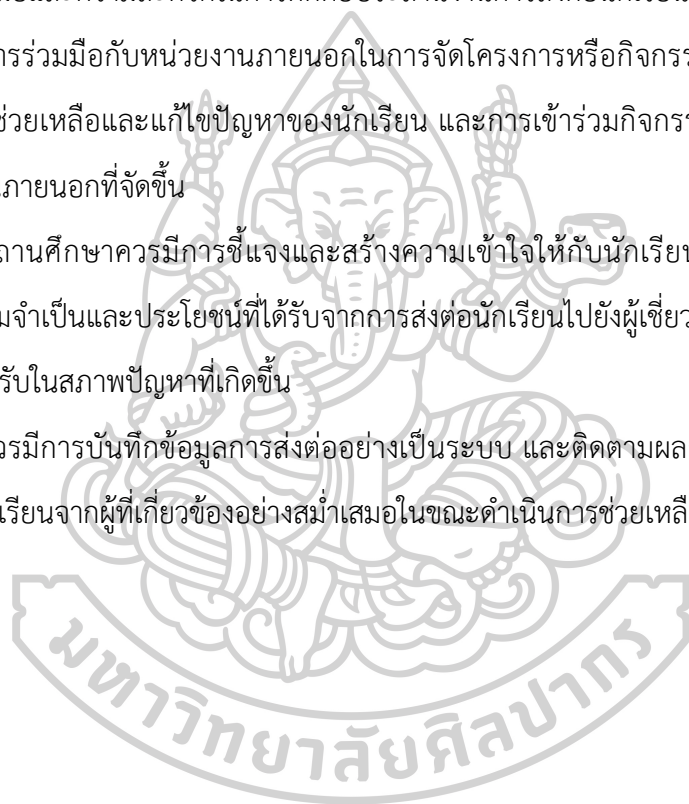
1) สถานศึกษาควรประสานงานทั้งในระดับคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมหน้า) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งต่อภายในและภายนอกให้เป็นรูปแบบเดียวกันอย่างมีระบบ

2) สถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานภายนอกซึ่งสถานศึกษาได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อให้สร้างความสัมพันธ์อันดี เกิดความร่วมมือและความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน

3) การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา หรือป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกสถานศึกษาของหน่วยงานภายนอกที่จัดขึ้น

4) สถานศึกษาควรมีการชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองยอมรับถึงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดความยอมรับในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

5) ควรมีการบันทึกข้อมูลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ และติดตามผลการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอในขณะดำเนินการช่วยเหลือ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ กลุ่มประชากรประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 92 ฉบับ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ สรุปผลการวิจัยเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรอง และด้านการส่งต่อ

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ มีแนวทางดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนา หรือป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้ถูกทางและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในภาพรวม และไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือเรื่องส่วนตัวของนักเรียนโดยไม่จำเป็น และควรมีการจัดระบบในการบริหารจัดการ วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เช่น จัดทำในลักษณะฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ ปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

2) ด้านการคัดกรอง

สถานศึกษาควรเพิ่มการคัดกรองนักเรียนอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพนั้นอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้สถานศึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ติดตาม ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนกลุ่มพิเศษหรือกลุ่มปกติ หรือป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อย่างทันที่ ทั้งนี้สถานศึกษาและครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียน ในแต่ละกลุ่มและผู้ปกครองอย่างระมัดระวังว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มใดเพื่อป้องกันการล้อเลียนของเพื่อน หรือส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มมากที่สุด โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ งานระดับชั้นเรียน งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกลุ่มงานอื่น ๆ ควรเพิ่มการจัดกิจกรรมการแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสมในวันสำคัญ เทศกาล หรือโครงการของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่เดิมแล้ว เพื่อเป็น

เวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงาน ความสามารถให้ผู้อื่นได้ชื่นชม สร้างความภาคภูมิใจและคุณค่าให้กับนักเรียน และภายหลังการจัดกิจกรรมควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป นอกจากนี้สถานศึกษาควรสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองในการประสานความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามากขึ้น โดยดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มเติมควบคู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ เช่น การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม รวมทั้งปรับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว โดยเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา เช่น คลินิกให้คำปรึกษา และมีการอบรมให้ความรู้ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นให้ครูที่ปรึกษา นอกจากนี้สถานศึกษาควรเพิ่มการสื่อสารและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และหลังจากที่มีการดำเนินการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาแล้ว สถานศึกษาควรมีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบและติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียนภายหลังจากการช่วยเหลือ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาหรือสามารถส่งต่อนักเรียน/ข้อมูลนักเรียนได้อย่างทันทั่วถึง หากต้องมีการส่งต่อให้ได้รับการช่วยเหลือ และควรมีการประชุมกลุ่มทั้งในระดับคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลซึ่งกันและกัน

5) ด้านการส่งต่อ

สถานศึกษาควรประสานงานทั้งในคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ ข้อตกลง ขั้นตอน เกณฑ์การส่งต่อ และกำหนดรูปแบบการรายงานผลข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาที่ต้องการส่งต่อภายในและภายนอกให้เป็นรูปแบบเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อสามารถนำข้อมูล

ไปใช้ในการแก้ไขปัญหานักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานภายนอกซึ่งสถานศึกษาได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อยู่เดิมแล้ว เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อให้สร้างความสัมพันธ์อันดี เกิดความร่วมมือและความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาหรือป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกสถานศึกษาของหน่วยงานภายนอกที่จัดขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษามีการชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองยอมรับถึงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดความยอมรับในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และควรมีการบันทึกข้อมูลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ และติดตามผลการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอในขณะดำเนินการช่วยเหลือ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ส่งเสริมดูแลสุขภาพจิต และพฤติกรรมของนักเรียน ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติตั้งแต่ปีพ.ศ.2550 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ได้จัดทำเครื่องมือ เอกสาร ตลอดจนคู่มือการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ในกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณีจึงมีการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ภายใต้บริบทของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน สภาพแวดล้อม และปัญหาต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อนักเรียน จึงมีการกำหนดนโยบาย

ในการดำเนินงาน มีโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ตามโครงสร้างการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการจัดกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้สำหรับการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการส่งต่อนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงษ์ พันธิวา ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเพ็ญ จิระณัฐวีรกุล ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรอง และด้านการส่งต่อ

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์มีการจัดทำคู่มือ เอกสาร ตามแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับคณะกรรมการดำเนินงานและผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามรูปแบบที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เป็นระบบ และเป็นรูปธรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างรอบด้านด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบบันทึกการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ระเบียบสะสม) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน ฉบับที่ 2 ผู้ปกครองประเมินนักเรียน และฉบับที่ 3 นักเรียนประเมินตนเอง โดยใช้ระบบดูแล

นักเรียนรูปแบบออนไลน์ (e-student care) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนในการดำเนินการ ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง ครบร้อยละเปอร์เซ็นต์ และมีการเยี่ยมบ้านโดยผู้บริหาร ครูฝ่ายกิจการนักเรียน หรือครูแนะแนวเพิ่มเติมในบางกรณี และนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อคัดกรอง และใช้ในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน นอกจากนี้งานระดับชั้นเรียนมีการจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนเป็นเวลา 3 ปีหรือตลอดหนึ่งช่วงชั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและความเข้าใจในการดูแลนักเรียน รวมทั้งมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละชั้นตอนอย่างต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดเป็นลำดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของไรท์ (Wright) และคณะ ได้ทำการศึกษา เรื่อง ผลของการเยี่ยมบ้านที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเยี่ยมบ้านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ พฤติกรรมในห้องเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวุกเทเวิน (Vugteveen) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณภาพการวัดของแบบสอบถามจุดแข็งและจุดอ่อน สำหรับการประเมินพฤติกรรมทางจิตสังคมของวัยรุ่นดัตช์ ผลการวิจัยพบว่า ประมาณร้อยละ 15 ถึง 25 ของวัยรุ่นทั้งหมดประสบปัญหาทางจิตสังคม แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ถูกพัฒนาใช้กันอย่างแพร่หลายในการคัดกรองปัญหาดังกล่าว การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกว่า SDQ ฉบับที่รายงานด้วยตนเองและที่ผู้ปกครองรายงานมีประโยชน์อย่างไรในกลุ่มเด็กชาวดัตช์อายุ 12 ถึง 17 ปี ในด้านการดูแลสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น โดยเฉพาะ SDQ ฉบับที่ผู้ปกครองรายงานมีประโยชน์ในการคัดกรองระหว่างวัยรุ่นที่มีปัญหาทางจิตสังคมกับผู้ที่ไม่มีปัญหาดังกล่าว

1.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่สอง ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบ และเป็นรูปธรรม โดยกำหนดชั่วโมงโฮมรูมสัปดาห์ละ 1 คาบเรียน และนอกเหนือจากนั้นตามความเหมาะสม เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้พบปะนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังมีการกิจกรรมสอดแทรกที่ส่งเสริมและพัฒนาอย่างหลากหลายครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มในชั้นเรียน เช่น กิจกรรมห้องเรียนสีขาว กิจกรรม 1 ห้องเรียน 1 โครงการคุณธรรม การแข่งกีฬากระชับมิตร รวมทั้งมีการกำหนดแบบบันทึกกิจกรรม การรายงานผล และการประเมินผลในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน นอกจากนี้ยังมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุน ชมเชย และยกย่องนักเรียนที่ทำคุณงามความดี เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้แก่ นักเรียน และสถานศึกษา ยังมีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนในทุกภาคเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา มาสุข ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และด้านการส่งเสริมและพัฒนา อยู่ระดับมากเป็นอันดับสอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสลาม (Islam) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การประชุมผู้ปกครอง - ครู และผลการเรียนรู้ของนักเรียน: หลักฐานจากประเทศกำลังพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เพิ่มขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครูเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.3 ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่สาม ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่ปรึกษาให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยการกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษา และแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน รวมทั้งยังมีการติดต่อหรือแจ้งให้ผู้ปกครองทราบหากนักเรียนมีปัญหา แต่ผู้ปกครองยังให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาไม่มากเท่าที่ควร โดยครูที่ปรึกษามีการบันทึกผลการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียนจากครูประจำวิชาหรือผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา พรมรัตน์ ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา อยู่ระดับมากเป็นอันดับสาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพาริช (Parish) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทเป็นตัวกลางที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาของเด็ก ผลการเรียนการศึกษา ความใฝ่ฝัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อผลการเรียนของเด็ก ความจำเป็นบางอย่างผู้ปกครองจำเป็นต้องมีส่วนร่วม

1.4 ด้านการคัดกรอง มีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่สี่ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์มีการกำหนดขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษา ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และมีการจัดทำแบบบันทึกการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลจากระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) และข้อมูลอื่น ๆ โดยประกอบด้วยข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านอื่น ๆ เช่น สารเสพติด ความปลอดภัย พฤติกรรมทางเพศ และมีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนรายบุคคลเป็นภาพรวมของห้องเรียน และมีการนำผลการคัดกรองนักเรียนไปจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน เช่น การแข่งขันทักษะวิชาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การแข่งขันกีฬา การประกวดวงดนตรี เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ช่วงโชติ ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พร เปรมหิรัญ ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการคัดกรองอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ห้า ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ปรึกษามีการส่งต่อกลุ่มที่มีปัญหาหากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็จะส่งนักเรียนไปยังครูแนะแนว ฝ่ายวิชาการ หรือฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานภายนอก เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อให้สร้างความสัมพันธ์อันดี เกิดความร่วมมือและความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อนักเรียนหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงษ์ พันทิวา ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ด้านการคัดกรองอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิบลินและ โปร์แลนด์ (Giblin and Poland) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความต้องการด้านสุขภาพของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองดีทรอยต์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการความต่อเนื่อง ในการดูแลและรับข้อมูลด้านสุขภาพโดยการติดต่อส่วนตัวระหว่างผู้ป่วยและแพทย์

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี มีแนวทางดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ ปรึกษาดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีการที่ หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และ สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนา หรือป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้ถูกทางและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาควรจัดทำ แบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในภาพรวม และไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็น ความลับหรือเรื่องส่วนตัวของนักเรียนโดยไม่จำเป็น และควรมีการจัดระบบในการบริหารจัดการ วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เช่น จัดทำในลักษณะฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ ปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็น ปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ช่วงโชติ ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมี แผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมชี้แจงครู และผู้ปกครองมีความเข้าใจตรงกัน นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีการกำกับติดตามผลพร้อมทั้ง รายงานผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายมาก ยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มมากที่สุด โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ งานระดับชั้นเรียน งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกลุ่มงานอื่น ๆ ควรเพิ่ม

การจัดกิจกรรมการแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสมในวันสำคัญ เทศกาล หรือโครงการของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่เดิมแล้ว เพื่อเป็นเวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงาน ความสามารถให้ผู้อื่นได้ชื่นชม สร้างความภาคภูมิใจและคุณค่าให้กับนักเรียน และภายหลังการจัดกิจกรรมควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป นอกจากนี้สถานศึกษาควรสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองในการประสานความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอมร ปลื้มทอง ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูทุกคนในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดให้มีกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และได้แสดงออกตามความรู้ ความสามารถ และตามแววจักรยยะของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพุลสิน เทียมตรี ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถ การแสดงออกของนักเรียนในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหา

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามากขึ้น โดยดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มเติมควบคู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ เช่น การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม รวมทั้งปรับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว โดยเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหา เช่น คลินิกให้คำปรึกษา และมีการอบรมให้ความรู้ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นให้ครูที่ปรึกษา นอกจากนี้สถานศึกษาควรเพิ่มการสื่อสารและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการแก้ไข้พฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และหลังจากที่มีการดำเนินการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข้ปัญหาแล้ว สถานศึกษาควรมีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบและ

ติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการช่วยเหลือ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาหรือสามารถส่งต่อนักเรียน/ข้อมูลนักเรียนได้อย่างทันท่วงที หากต้องมีการส่งต่อให้ได้รับการช่วยเหลือ และควรมีการประชุมกลุ่มทั้งในระดับคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอมร ปลื้มทอง ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรติดต่อหรือประสานงานกับผู้ปกครองในเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจตรงกันกับปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันดำเนินการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุภรณ์ นิสสัย ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรสอบถามพูดคุยถึงสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อนักเรียน ดูแลเอาใจใส่นักเรียนใน ความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัดและควรวางระเบียบข้อบังคับให้นักเรียนปฏิบัติ

4) ด้านการคัดกรอง

สถานศึกษาควรเพิ่มการคัดกรองนักเรียนอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษโดดเด่นด้านในด้านหนึ่ง เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุระดับเดียวกัน เพื่อจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพนั้นอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้สถานศึกษาควรให้มีการคัดกรองนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ติดตาม ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนกลุ่มพิเศษหรือกลุ่มปกติ หรือป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อย่างทันท่วงที ทั้งนี้สถานศึกษาและครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียนในแต่ละกลุ่มและผู้ปกครองอย่างระมัดระวังว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มใดเพื่อป้องกันการล้อเลียนของเพื่อนหรือส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงษ์ พันทิวา ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรดำเนินการแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และ

กลุ่มพิเศษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา มาสุข ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ครูควรมีความรู้และความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน ครูควรวางแผนขั้นตอนที่ชัดเจนในการคัดกรองนักเรียนและโรงเรียนต้องมีเกณฑ์ที่กำหนดเป็นมาตรฐานเพื่อนำมาคัดกรองและแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริ โชคสกุล ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ครูควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนให้ครบถ้วน ในการแบ่งกลุ่ม ครูควรใช้ข้อมูลด้านอาชีพของบิดามารดา และผู้ปกครองในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ครูควรทำการคัดกรองอย่างต่อเนื่อง

5) ด้านการส่งต่อ

สถานศึกษาควรประสานงานทั้งในคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ ข้อตกลงขั้นตอน เกณฑ์การส่งต่อ และกำหนดรูปแบบการรายงานผลข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาที่ต้องการส่งต่อภายในและภายนอกให้เป็นรูปแบบเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานภายนอกซึ่งสถานศึกษาได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อยู่เต็มแล้ว เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อให้สร้างความสัมพันธ์อันดี เกิดความร่วมมือและความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาหรือป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกสถานศึกษาของหน่วยงานภายนอกที่จัดขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษามีการชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองยอมรับถึงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดความยอมรับในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และควรมีการบันทึกข้อมูลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ และติดตามผลการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอในขณะดำเนินการช่วยเหลือ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมีการชี้แจงให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี เตยอ่อน ได้ทำการศึกษา

เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการส่งต่อนักเรียนและชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ ดังนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. สถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และนโยบายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม
2. สถานศึกษาควรมีการประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการหรือปฏิทินในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา โดยกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเป็นแนวทางเดียวกัน
3. สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและพัฒนาครู โดยการจัดอบรมให้ด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพูดคุยซึ่งกันและกัน ซึ่งจะประโยชน์ต่อการดูแลนักเรียนมากที่สุด
4. สถานศึกษาควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละปีการศึกษา โดยคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ผู้ปกครอง นักเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข พัฒนาแนวทางการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป
5. สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงคู่มือ เอกสาร แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ของสังคมภายใต้กรอบแนวทางการปฏิบัติตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อม ราษฎร์รังสรรค์ เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดในโอกาสต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือนวัตกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการร่วมมือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ควรมีการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่ม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป, 2554.
- . "แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (Sdq ฉบับภาษาไทย): การเปลี่ยนแปลงและแนวทางการใช้." **วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย** 19, 2 (2554): 130-34.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามพอร์ต ซินดิเคท จำกัด, 2542.
- กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. **คู่มือครูที่ปรึกษาแบบฟอร์มเอกสารที่เกี่ยวข้องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**, ม.ป.ป.
- กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13. **คู่มือครูที่ปรึกษาแบบฟอร์มเอกสารที่เกี่ยวข้องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**, 2557.
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. **สภาพความสำเร็จและแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- กัลยา พรมรัตน์. "การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559.
- จตุติกรณ์ นิสสัย. "การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3." วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. **การคัดกรองสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน**. กรุงเทพฯ: บริษัท ปิยอนต์ พับลิชซิง จำกัด, 2560.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. **การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน**. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2558.
- ปราณี เตยอ่อน. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล)." การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.
- พรเพ็ญ จิระณัฐวีรกุล. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย."

การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561

- พิมพ์พร เปรมศิริ. "การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1." สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2560.
- พลสิน เทียมตรี. "สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2559.
- โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์. "แผนการดำเนินงานกลุ่มบริหารงานบุคคล ประจำปี 2563." 2563.
- . "แผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา พ.ศ.2560-2564." เมษายน 2559.
- . รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2561. เมษายน 2562.
- . รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2562. เมษายน 2563.
- . รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2563. เมษายน 2564.
- วุฒิพงษ์ พันทิวา. "สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2563.
- ศิริ โชคสกุล. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ." งานนิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.
- ศูนย์เฉพาะกิจและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับพัฒนา พ.ศ.2563).** ม.ป.ท., 2563.
- ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานสถานการณ์การพนันในสังคมไทย ปี 2562. ม.ป.ท., 2562.
- "แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (Sdq)." เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.appcenter.mhc5.net/sdq/>.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือการดำเนินโครงการ 1 โรงพยาบาล 1 โรงเรียน.** กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2556.

- . คู่มือหลักสูตรอบรมวิทยากร การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง สำหรับบุคลากรสถานศึกษาและบุคลากรสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: บริษัท ทีเอส อินเทอร์เน็ต จำกัด, 2560.
- . รายงานการวิจัยการสำรวจสถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงและการติดยาเสพติดในนักเรียนโรงเรียนนาร่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. ม.ป.ท., 2556.
- . สถิติการให้บริการ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2559-2564. ม.ป.ท., 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562. ม.ป.ท., 2562.
- . ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. "ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน." เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2558.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการในคราวประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมครูผู้ช่วย ปี 2552. ม.ป.ท., 2564.
- สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546.
- สุจิตรา ช่างโชติ. "ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ." งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- สุจิตา พงษ์สวัสดิ์. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี." การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561.

- สุนิสา มาสุข. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง." งานนิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2560.
- อมร ปลื้มทอง. "การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2559.

ภาษาต่างประเทศ

- Best, John W. Research in Education. 4th ed. Englewood cliffs: Prentice Hall, Inc., 1983.
- Lunenburg Fred C. and Allan C. Ornstein. **Educational Administration: Concepts and Practices.** 6th ed. CA: Wadsworth Cengage Learning, 2012.
- Giblin P.T. and Poland M.L. Health needs of high school students in Detroit. Journal of School Health, 2014, accessed November 18, 2021, available from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3853034/>
- Islam, Asad. "Parent-Teacher Meetings and Student Outcomes: Evidence from a Developing Country." Department of Economics Monash University, 2017.
- Likert, Rennis. **New Pattern of Management.** New York: McGraw – Hill, 1961.
- P.T. Giblin and M.L. Poland. "Health Needs of High School Students in Detroit." Journal of School Health, 2014. Accessed November 18, 2021. Available from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3853034/>
- Parish, Kihorezo. "The Impact of Parent Participation and Involvement in Pupils Academic Performance." 2016. Accessed June 15, 2021. Available from <https://www.grin.com/document/380762>.
- Shields S. M., Kim B. Wright, Black K. & Waxman H. C.,. "The Effects of Teacher Home Visits on Student Behavior, Student Academic Achievement, and Parent Involvement." The School Community Journal, 2018. Accessed June 14, 2021. Available from <https://psycnet.apa.org/record/2018-37030-003>
- Vugteveen, Jorien. "Measurement Quality of the Strengths and Difficulties Questionnaire for Assessing Psychosocial Behaviour among Dutch Adolescents." 2020. Accessed November 15, 2021. Available from

<https://doi.org/10.33612/diss.143456742>.

Wright, Kim. B., Shields, S. M., Black, K., & Waxman, H. C.. “The effects of teacher home visits on student behavior, student academic achievement, and parent involvement.” *The School Community Journal*, 2018. accessed June 14, 2021, available from <https://psycnet.apa.org/record/2018-37030-003>

ภาคผนวก

ที่ อว 8612.2/ ๗๕๐

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

27 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.วรรณดี เกตแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวณัฐกานต์ รักษา รหัสนักศึกษา 620620037 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์”
ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ประเมินค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือวิจัย

1. ดร.วรรณดี เกตแก้ว

วุฒิการศึกษา

ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต (การบริหารและการจัดการ
การศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กระบี่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต่ง กระบี่

2. นางซาลินี เจริญฉาย

วุฒิการศึกษา

ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ตำแหน่ง

ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนวัดห้วยเหนียว “ปัญสิริวิทยา”

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

3. นางนันทน์ภัส กิติบุญญา

วุฒิการศึกษา

ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตำแหน่ง

ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กระบี่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต่ง กระบี่

ตารางที่ 18 ตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (Index of item objective congruence: IOC) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล							
1	สถานศึกษามีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสม/ทะเบียนประวัติของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีการเก็บข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	สถานศึกษามีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน สรุปผล และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
ด้านการคัดกรอง							
8	สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	สถานศึกษาพิจารณาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	สถานศึกษามีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้นออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	สถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กกลุ่มปกติให้ดียิ่งขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	สถานศึกษาให้การดูแลอย่างเร่งด่วนสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	สถานศึกษาให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและเร่งด่วนเพื่อให้การดูแลแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มมีปัญหา โดยร่วมมือหรือส่งต่อกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการส่งเสริมและพัฒนา							
14	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาอย่าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
	หลากหลายครอบครัวครอบครุมนักเรียนทุกกลุ่มเพื่อช่วยให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ						
15	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียนและการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมามีพฤติกรรมตามความคาดหวังของสถานศึกษาและชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุน ชมเชย และยกย่องนักเรียนที่ทำคุณงามความดี เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้แก่ นักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา							
19	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการป้องกันและการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
20	สถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนหรือรุนแรงขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	สถานศึกษามีการบันทึกข้อมูลการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	สถานศึกษามีการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เป็นกลุ่มปกติ	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
ด้านการส่งต่อ							
25	สถานศึกษามีการจัดทำแผนในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
27	ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ฝ่ายวิชาการ/ฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	สถานศึกษามีกระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	สถานศึกษามีการชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปเข้ารับการรักษาช่วยเหลือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	สถานศึกษามีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ที่ อว 8612.2/1๐7

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

31 มกราคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนา "เสนาประสิทธิ์"

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 30 ฉบับ

ด้วย นางสาวณัฐกานต์ รักษา รหัสนักศึกษา 620620037 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์" ใน
การนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือใน
หน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ภาคผนวก ง
การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.937	31

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	131.5667	94.530	.552	.935
a2	131.4333	97.289	.367	.937
a3	131.1333	99.292	.457	.937
a4	131.1333	99.292	.457	.937
a5	131.5667	96.254	.450	.936

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a6	131.8333	97.316	.391	.937
a7	131.8000	96.234	.496	.936
b1	132.0333	94.171	.572	.935
b2	131.8333	93.454	.721	.933
b3	131.9000	91.541	.777	.932
b4	132.0333	93.068	.558	.935
b5	132.1333	95.154	.413	.937
b6	132.1667	93.730	.553	.935
c1	131.2000	99.200	.279	.937
c2	131.2000	96.717	.519	.936
c3	131.3667	96.447	.491	.936
c4	131.2667	97.513	.445	.936
c5	131.2333	98.737	.310	.937
d1	131.5667	96.185	.357	.938
d2	131.3667	96.654	.397	.937
d3	131.5000	96.466	.380	.937
d4	131.6000	94.041	.678	.934
d5	131.9333	89.582	.825	.931
d6	131.9333	93.513	.622	.934
e1	132.2000	91.545	.711	.933
e2	132.0333	91.068	.716	.933
e3	131.7667	92.599	.687	.933
e4	131.9333	90.892	.784	.932
e5	131.9333	90.892	.784	.932
e6	132.1333	92.395	.634	.934
e7	132.2667	92.340	.661	.934

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ อว 8606 (ส.จ.) / ๑19

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

1 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

ด้วย นางสาวณัฐกานต์ รัชการหัสประจักษ์ 620620037 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการการค้นคว้าอิสระ เรื่อง " การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ " มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 87 คน เพื่อประกอบการดำเนินการการค้นคว้าอิสระ

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

วิทยาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร. 034-218790

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์

3. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ขอให้ท่านตอบทุกข้อคำถามตามสภาพจริงในสถานศึกษาของท่าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์ ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ที่ท่านให้ความอนุเคราะห์สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

นางสาวณัฐกานต์ รักษา

นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ	สถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ ไม่เกิน 30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป
3	ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4	ตำแหน่งหน้าที่ ☐ ผู้บริหาร ☐ ครูผู้สอน
5	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี ☐ 21-25 ปี ☐ 26 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำงสรรค์

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	สถานศึกษามีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
2	สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสม/ทะเบียนประวัติของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
3	สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล					
4	สถานศึกษามีการเก็บข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล					
5	สถานศึกษามีการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ เป็นต้น					
6	สถานศึกษามีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ					
7	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					

ข้อ	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการคัดกรอง						
8	สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน					
9	สถานศึกษาพิจารณาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด					
10	สถานศึกษามีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา					
11	สถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กกลุ่มปกติให้ดียิ่งขึ้น					
12	สถานศึกษาให้การดูแลอย่างเร่งด่วนสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์					
13	สถานศึกษาให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและเร่งด่วนเพื่อให้การดูแลแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มมีปัญหา โดยร่วมมือหรือส่งต่อกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง					
ด้านการส่งเสริมและพัฒนา						
14	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาอย่างหลากหลายครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มเพื่อช่วยให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ					
15	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียนและการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ					
16	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้					

ข้อ	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมามีพฤติกรรมตามความคาดหวังของสถานศึกษาและชุมชน					
17	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน					
18	สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุน ชมเชย และยกย่องนักเรียนที่ทำคุณงามความดี เพื่อสร้างภาคภูมิใจในตนเองให้แก่ นักเรียน					
ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา						
19	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการป้องกันและการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา					
20	สถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน					
21	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
22	ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนหรือรุนแรงขึ้น					
23	สถานศึกษามีการบันทึกข้อมูลการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
24	สถานศึกษามีการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เป็นกลุ่มปกติ					
ด้านการส่งต่อ						
25	สถานศึกษามีการจัดทำแผนในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน					

ข้อ	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
26	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา					
27	ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ฝ่ายวิชาการ/ฝ่ายกิจการนักเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือ					
28	สถานศึกษามีกระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
29	สถานศึกษามีการชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปเข้ารับการช่วยเหลือ					
30	สถานศึกษามีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ					
31	สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ					

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย
และรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

ที่ อว 8612.2/182

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน คุณวิโรจน์ วุ่นแก้ว

ด้วย นางสาวณัฐกานต์ รักษา รหัสนักศึกษา 620620037 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์”
ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 7622 4800

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

1. นายวิโรจน์ วุ่นแก้ว
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตัง กระบี่
2. นายทินกร โปชีว
รองผู้อำนวยการชำนาญการ
โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตัง กระบี่
3. นายซัช ลิมชวลิต
หัวหน้างานกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน
โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตัง กระบี่
4. นายเกียรติศักดิ์ สิงห์สาย
หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตัง กระบี่
5. นางยุภาวดี ศรีหะรัญ
หัวหน้างานแนะแนว
โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตัง กระบี่
6. นายเอกพงษ์ บรรพบุตร
ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตัง กระบี่

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ท่านมีความเห็นว่าควรมีแนวทางการดำเนินการพัฒนาอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรอง ท่านมีความเห็นว่าควรมีแนวทางการดำเนินการพัฒนาอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ท่านมีความเห็นว่าควรมีแนวทางการดำเนินการพัฒนาอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหา ท่านมีความเห็นว่าควรมีแนวทางการดำเนินการพัฒนาอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อ ท่านมีความเห็นว่าควรมีแนวทางการดำเนินการพัฒนาอย่างไรบ้าง

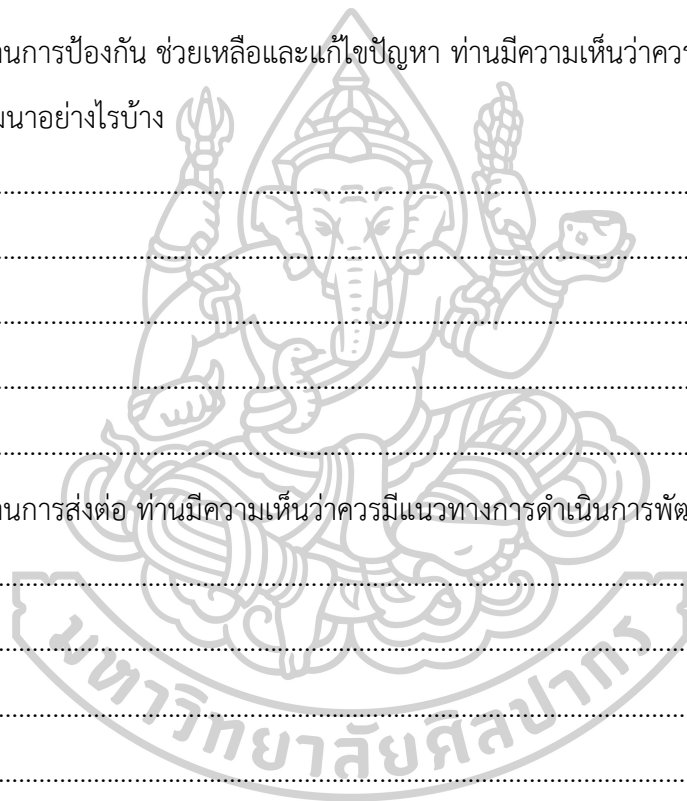
.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวณัฐกานต์ รักษา
วัน เดือน ปี เกิด	20 กันยายน 2537
สถานที่เกิด	ตรัง
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2556 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนบูรณะรำลึก อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง พ.ศ. 2561 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2562 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	30/25 ถนนเวียงกะพัง ซอย 6 ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

